

Delgivningar 2024

14

2024UKFN5

Protokoll från kulturnämnden, 2024-02-02

§ 1

Information om Regional biblioteksplan Västra Götaland 2024–2027

Diarienummer KUN 2023-00595

Beslut

1. Kulturnämnden noterar informationen om Regional biblioteksplan Västra Götaland 2024–2027.
2. Kulturnämnden beslutar om att anta Regional biblioteksplan Västra Götaland 2024-2027 vid nästa kulturnämnd.

Sammanfattning av ärendet

Kommuner och regioner ska enligt bibliotekslagen anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet. Västra Götalandsregionens regionala biblioteksplan beskriver utmaningar och strategiska inriktningar och är en fördjupande handlingsplan för biblioteksområdet utifrån *Västra Götalands kulturstrategi och kulturplan 2024–2027*, som är ett av Västra Götalandsregionens fyra måldokument beslutade av regionfullmäktige. Inom måldokumentet *Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030* finns flera prioriteringar och kraftsamlingar som också berör biblioteken, exempelvis kraftsamling Fullföljda studier och kraftsamling digitalisering.

Den regionala biblioteksplanen anger riktning för den regionala biblioteksverksamheten inom Västra Götalandsregionens kulturförvaltning och utgår ifrån kulturstrategins strategiska utmaningar. Biblioteksplanen är styrande för regionbiblioteket och rådgivande för övriga biblioteksverksamheter som bedrivs med Västra Götalandsregionen som huvudman.

Kulturnämnden fastställde 2023-09-07, § 75 remissversionen av den regionala biblioteksplanen. Remissversionen skickades därefter ut för yttrande till berörda nämnder och styrelser inom Västra Götalandsregionen (se fullständig sändlista i bilaga), de fyra kommunalförbunden samt de 49 kommunerna i Västra Götaland. Yttranden skulle inkomma senast 8 december 2024.

Föreliggande ärende syftar till att informera kulturnämnden om inkomna remissvar och hur dessa omhändertagits och inarbetats i planen. Beslut om att fastställa planen ska framöver ske enligt följande; beslut i kulturnämnden,

Justerare:	Justerare:	Justerare:	Rätt utdraget intygar:
------------	------------	------------	------------------------

Protokoll från kulturnämnden, 2024-02-02

beredningen för hållbarutveckling (BHU), regionstyrelsen, och slutligen ska regionfullmäktige besluta om att fastställa planen.

Beslutsunderlag

- Tjänsteutlåtande daterat 2024-01-22

Yrkanden på sammanträdet

Alex Bergström (S) yrkar på följande tillägg: Kulturnämnden beslutar om att anta Regional biblioteksplan Västra Götaland 2024-2027 vid nästa kulturnämnd.

Beslutsgång

Ordförande ställer först proposition på liggande förslag (beslutspunkt 1) och finner att kulturnämnden bifaller detta.

Ordförande ställer därefter proposition på Alex Bergströms (S) yrkande och finner att kulturnämnden bifaller detta.

Skickas till

- Utpekade remissinstanser och övriga aktörer som lämnat remissvar, för kännedom

Justerare:	Justerare:	Justerare:	Rätt utdraget intygar:
------------	------------	------------	------------------------

Tjänsteutlåtande

Datum 2024-01-22

Diarienummer KUN 2023-00595

Västra Götalandsregionen**Kulturförvaltningen**

Handläggare: Jens Lejhall

Telefon: 070-2287630

E-post: jens.lejhall@vgregion.se

Till kulturnämnden

Information om Regional biblioteksplan Västra Götaland 2024–2027

Förslag till beslut

1. Kulturnämnden noterar informationen om Regional biblioteksplan Västra Götaland 2024–2027.

Sammanfattning av ärendet

Kommuner och regioner ska enligt bibliotekslagen anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet. Västra Götalandsregionens regionala biblioteksplan beskriver utmaningar och strategiska inriktningar och är en fördjupande handlingsplan för biblioteksområdet utifrån *Västra Götalands kulturstrategi och kulturplan 2024–2027*, som är ett av Västra Götalandsregionens fyra måldokument beslutade av regionfullmäktige. Inom måldokumentet *Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030* finns flera prioriteringar och kraftsamlingar som också berör biblioteken, exempelvis kraftsamling Fullföljda studier och kraftsamling digitalisering.

Den regionala biblioteksplanen anger riktning för den regionala biblioteksverksamheten inom Västra Götalandsregionens kulturförvaltning och utgår ifrån kulturstrategins strategiska utmaningar. Biblioteksplanen är styrande för regionbiblioteket och rådgivande för övriga biblioteksverksamheter som bedrivs med Västra Götalandsregionen som huvudman.

Kulturnämnden fastställde 2023-09-07, § 75 remissversionen av den regionala biblioteksplanen. Remissversionen skickades därefter ut för yttrande till berörda nämnder och styrelser inom Västra Götalandsregionen (se fullständig sändlista i bilaga), de fyra kommunalförbunden samt de 49 kommunerna i Västra Götaland. Yttranden skulle inkomma senast 8 december 2024.

Föreliggande ärende syftar till att informera kulturnämnden om inkomna remissvar och hur dessa omhändertagits och inarbetats i planen. Beslut om att

---

Postadress:
Vänerparken 13
462 35 Vänersborg

Besöksadress:
Vänerparken 13
462 35 Vänersborg

Telefon:
010-441 00 00

Webbplats:
www.vgregion.se/kultur

E-post:
kultur@vgregion.se

fastställa planen ska framöver ske enligt följande; beslut i kulturnämnden, beredningen för hållbarutveckling (BHU), regionstyrelsen, och slutligen ska regionfullmäktige besluta om att fastställa planen.

Fördjupad beskrivning av ärendet

Det har inkommit 35 remissvar: åtta remissvar kommer från Västra Götalandsregionens egna styrelser (styrelsen för naturbruk, styrelsen för Sjukhusen i väster, styrelsen för kulturutveckling, styrelsen för Södra Älvsborgs Sjukhus, styrelsen för Skaraborgs Sjukhus, styrelsen för Sahlgrenska Universitetssjukhuset, styrelsen för NU-sjukvården samt styrelsen för folkhögskolorna); tre kommunalförbund har svarat (Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund, Fyrbodals kommunalförbund, Skaraborgs kommunalförbund samt) och 23 kommuner. Följande kommuner från respektive kommunalförbund har svarat:

- Svenljunga kommun

- Strömstads kommun
- Färgelanda kommun
- Trollhättan kommun
- Munkedal kommun
- Bengtsfors kommun
- Tanums kommun
- Uddevalla kommun
- Dals-Eds kommun
- Vänersborgs kommun

- Skövde kommun
- Falköping kommun
- Skara kommun
- Tidaholm kommun
- Karlsborg kommun
- Tibro kommun

- Mölndals stad
- Kungälv kommun
- Tjörns kommun
- Alingsås kommun
- Göteborgs stad
- Hälaryda kommun
- Öckerö kommun

Sveriges författarförbund har också skickat in ett remissvar.

Några remissvar uttrycker sig generellt positiv till biblioteksplanen, exempelvis Trollhättan kommun, Munkedal kommun, Falköping kommun, Färgelanda kommun, Bengtsfors kommun och Tibro kommun. Vänersborgs kommun ställer sig bakom Fyrbodals kommunalförbunds yttrande gällande remissversion av *Regional biblioteksplan Västra Götaland 2004-2027* och avstår från att som enskild kommun besvara remissen. Övriga remissvar kommer att presenteras nedan åtföljt av en kommentar till hur det har omhändertagits i biblioteksplanen.

Framtagandet av planen och så följs den upp

Sveriges författarförbund anser att de tillsammans med andra intresseorganisationer borde bjudas in till förberedande möten och konferenser inför framtagandet av kommande biblioteksplaner samt att biblioteksplanen borde lagts ut på remiss i samband med kulturstrategi, som den är en del av.

Förankringen för såväl kulturstrategin som för biblioteksplanen är en förutsättning för ett verkningsfullt genomförande. Eftersom kulturstrategin bara var en revidering och uppdatering av den föregående kulturstrategin så genomfördes inte dialogmöten i samma utsträckning som tidigare och i framtagandet av biblioteksplanen genomfördes dialogmötena främst med representanter för folkbiblioteken. I framtagandet av nästa biblioteksplan finns förbättringsområden och det kommer att säkerställas att berörda instanser bereds möjlighet att sätta sig in i planen och komma med synpunkter.

Boråsregionen lyfter fram att utredningen om kultursamverkansmodellen ifrågasätter om det är resurseffektivt att arbeta med styrdokument i så många nivåer och de anser att möjligheten att lösgöra resurser för mer direkt stöd från Västra Götalandsregionen till folkbiblioteken i kommunerna bör ses över. Frågan om det resurseffektiva med en biblioteksplan är inte en fråga för Västra Götaland att ta ställning till eftersom det enligt bibliotekslagen ålägger varje kommun och region ta fram en plan för sin biblioteksverksamhet. Vi bedömer dessutom att det är resurseffektivt att ta fram en gemensam plan för biblioteksverksamheten för att allokera resurser till de biblioteksverksamheter som bedöms som prioriterade utifrån kulturstrategin och biblioteksplanen.

Skaraborgs kommunalförbund och Skara kommun lyfter frågan om uppföljning och indikatorer och frågar hur insatserna i planen kommer att mätas och vilka indikatorer kommer att användas. När det gäller den regionala biblioteksverksamheten så rapporteras denna i förvaltningens årsredovisning till Regionfullmäktige och till kulturnämnden.

Disposition

Den första delen av biblioteksplanen innehöll en beskrivning av de olika bibliotekstyperna. Bland annat Härryda kommun och Kungälv kommun påpekar

att den beskrivande delen tar för stor plats och att planen borde fokusera på utvecklingsinsatserna.

I remissversionen beskrevs alla biblioteksverksamheter oavsett huvudman under respektive rubrik. Detta innebar att under exempelvis sjukhusbibliotek beskrevs både sjukhusbibliotek i allmänhet och de av Västra Götalandsregionens drivna sjukhusbibliotek i synnerhet. Mölndals stad menade att detta för den oinvidige inte var helt lätt att förstå. Särskilt sjukhusbiblioteken som drivs i VGR:s regi har synpunkter på att deras inspel har redigerats; detta tas upp i remissvaren från styrelsen för Södra Älvsborgs Sjukhus, styrelsen för Skaraborgs sjukhus samt från styrelsen för Sahlgrenska Universitetssjukhuset. Strömstads kommuns synpunkt att det är mycket text om naturbruksgymnasium men mindre om övriga gymnasium speglar samma otydlighet.

För att åtgärda detta har beskrivningen och förflyttningarna av Västra Götalandsregionens egna biblioteksverksamheter (förutom regionbiblioteket) flyttats till en bilaga. Under bilaga 1 återfinns verksamheternas egna beskrivningar av sin biblioteksverksamhet samt vilka eventuella förflyttningar de avser att göra under perioden.

När det gäller övrig disposition så menar Kungälv kommun att ”rubrikerna går i flera fall in i varandra. Exempelvis medie- och informationskunnighet (MIK) och digitalisering behandlas både under läsfrämjande och under digitalisering. Det gör innehållet något spretigt.”. Flera prioriteringar berör flera politikområden och just MIK-området är inte bara inom kulturområdet utan också inom mediepolitiken, skolpolitik, civilsamhällsfrågor mm. Vi har valt att lägga det under digitalisering och digital folkbildning eftersom fokus i denna plan är digital kompetens.

Förutsättningar

Den regionala biblioteksplanen är en fördjupad handlingsplan inom biblioteksområdet utifrån kulturstrategin. Den regionala biblioteksplanen gäller för all regional biblioteksverksamhet men har särskilt fokus på den regionala biblioteksverksamheten på kulturförvaltningen. Styrelsen för Sahlgrenska Universitetssjukhuset anger i sitt remissvar att ”kommentarer om att biblioteksverksamheterna själva beskrivit sina verksamheter är överflödiga och tillför ingenting för förståelsen av innehållet. Däremot kan det skrivas tydligare att biblioteksplanen endast gäller för den regionala biblioteksverksamheten och vad regional biblioteksverksamhet innebär.” I framtagandet av planen var intentionen inte att planen skulle vara styrande för alla regionala biblioteksverksamheter utan styrande för den regionala biblioteksverksamheten hos kulturförvaltningen och rådgivande för övrig biblioteksverksamhet i Västra Götalandsregionens egna regi. De biblioteksverksamheter som ligger under styrelsen för naturbruk, styrelsen för Sjukhusen i väster, styrelsen för kulturutveckling, styrelsen för Södra Älvsborgs Sjukhus, styrelsen för Skaraborgs Sjukhus, styrelsen för Sahlgrenska

Universitetssjukhuset, styrelsen för NU-sjukvården samt styrelsen för folkhögskolorna berörs således av planen men den är inte styrande, bara rådgivande. Styrelserna har själva fått beskriva sina biblioteksverksamheter.

Härryda kommun menar att detta kan förtydligas ytterligare och Fyrbodals kommunalförbund menar att den tydligare behöver förankras i den regionala utvecklingsstrategin och Trafikförsörjningsprogrammet, barnkonventionen och hälso- och sjukvården som en del av genomförandet av planen. Fyrbodals kommunalförbund menar även att barnkonventionen bör lyftas fram i relation till bibliotekslagen. Härryda kommun anser att kopplingen till kulturstrategin behöver förtydligas.

Några remissvar behandlar frågan om principen om armlängds avstånd, exempelvis Öckerö kommun, Dals-Eds kommun. Göteborgs stads remissvar innehöll en protokollsanteckning av ledamöter och ersättare för (V), (S), (MP), (L), (M), (D) och (KD) att ”även kontextualiseringen av vad armlängds avstånd i samband med bibliotek innebär är viktigt, för att inte urvattna den viktiga principen”.

Den regionala biblioteksplanen är en fördjupning av kulturstrategin och i kulturstrategin anges hur kulturstrategin förhåller sig till andra strategidokument samt barnkonventionen. Kulturens samspel med andra sektorer är en viktig fråga och beskrivs utförligt i kulturstrategin. I biblioteksplanen har inga förändringar gjorts.

Sveriges Författarförbund anser att biblioteksplanen bör förhålla sig till regeringsförslaget om anmälningsplikt, den så kallade angiverilagen. Författarförbundet anser att biblioteksplanen bör innehålla skrivningar som tydliggör att ”Västra Götalands biblioteksanställda under inga omständigheter bör åläggas sådana uppgifter.”

Regeringsförslaget är ännu ingen lag och därmed är en eventuell utformning av lagen oklar. I biblioteksplanen finns förslag på insatser för att stödja professionen i det demokratiska uppdraget. Detta kan bli ett stöd för professionen att navigera i sitt uppdrag kopplat professionalitet, armlängds avstånd, lag och kommunala självstyre.

Boråsregionen anser att beskrivningen av bibliotekslagen borde knytas samman med UNESCO:s folkbiblioteksmanifest samt på FN:s mänskliga rättigheter. Detta förtydligas i föreliggande version.

Sveriges Författarförbund anser att det i beskrivningen av folkbiblioteken och bibliotekslagen bör beskrivas vilka svagheter som finns i den nationella infrastrukturen; ”att det ständigt minskande antalet folkbibliotek och folkbibliotekens ofta svaga position i kommunernas ekonomi inte åtgärdas eller ens nämns”; ”det gäller främst dels kommunernas bristande finansiering av biblioteken, dels att många skolor inte följer lagens föreskrifter som säger att

skolan bör ge eleverna tillgång till skolbibliotek.” Flera av de utmaningar och svagheter som finns i biblioteksväsendet och som Sveriges Författarförbund lyfter fram, beskrivs redan i den nationella biblioteksstrategin.

Sveriges Författarförbund ”efterlyser därför att den regionala biblioteksplanen under planperioden bör: Inleda arbetet med en djupare analys av utvecklingen för biblioteken i regionen under de senaste 10–15 åren. Hur ser tendensen ut när det gäller antal enheter, bemanning, öppettider, bokbestånd, utlåning, ekonomi samt författarbesök och annan programverksamhet? Resultatet av en sådan analys kommer att utgöra en nödvändig grund för vidare diskussion om och utveckling av biblioteksverksamheten.”

Genom bland annat Föreningen för regional biblioteksverksamhet (FRB) arbetar den regionala biblioteksverksamheten med informations- och påverkansarbete gentemot den nationella nivån. Den regionala analysen och Västra Götalandsperspektivet står den regionala biblioteksverksamheten för.

Biblioteksverksamhet i Västra Götaland

Som en konsekvens av den nya dispositionen, som beskrivs under rubriken disposition ovan, så har stora delar av innehållet flyttats till bilaga 1. Kvar finns endast en kortfattad redogörelse av de olika typerna av bibliotek. Styrelsen för naturbruk, styrelsen för Sjukhusen i väster, styrelsen för Södra Älvsborgs Sjukhus, styrelsen för Skaraborgs Sjukhus, styrelsen för Sahlgrenska Universitetssjukhuset, styrelsen för NU-sjukvården samt styrelsen för folkhögskolorna hade synpunkter på hur deras verksamhet beskrevs. Dessa synpunkter har tagits omhand under bilaga 1.

Regionala biblioteksverksamheten och styrelsen för kulturutveckling

Den regionala biblioteksplanen innefattar all biblioteksverksamhet i Västra Götalandsregionens egna regi. Merparten av planen handlar dock om den regionala biblioteksverksamheten som bedrivs inom kulturförvaltningen. Förutom synpunkter på de konkreta prioriteringarna som anges i remissversionen, som kommer att behandlas under respektive rubrik, så uttrycks en del synpunkter på den regionala biblioteksverksamhetens arbetssätt.

Göteborgs stad önskar ett tydligare stöd till kommuner att stödja biblioteken med metoder för en lärande organisation. Den regionala biblioteksverksamheten ämnar stödja biblioteken och biblioteksutveckling på ett sådant sätt att kunskapen blir levande i verksamheterna för att främja exempelvis innovation och kompetensutveckling.

Alingsås kommun önskar exempelvis ”en tätare dialog mellan den regionala biblioteksverksamheten och respektive kommun, gärna genom fysiska besök...”

Svenljunga kommun menar att stöd till kommunerna i form av utbildningsinsatser, projektledning och driva nätverk bör prioriteras och att "egna verksamheter" bör spela en mindre roll. Tidaholms kommun önskar sig också ett tydligare stöd till folkbiblioteken men med särskilt fokus på de små biblioteken. Tidaholms kommun menar vidare att den regionala biblioteksverksamheten bör kunna bidra med ett långsiktigt stöd för infrastruktur samt ett mer aktivt förhållningssätt med tydliga utvecklingsområden och närmare arbete med de kommunala biblioteken. Även Skara kommun och Skaraborgs kommunalförbund har synpunkter på fördelningen av resurser och ansvar mellan regionala och kommunala bibliotek och ser ett behov av ett mer långsiktigt perspektiv som formuleras i samverkan mellan kommuner och region.

Den regionala biblioteksverksamhetens ansvar utgår ifrån bibliotekslagen och ingår i kultursamverkansmodellen. Den årliga verksamhetsplaneringen utgår, precis som den kommunala, från de politiska inriktningar och den budget som sätts årligen. För att arbeta utifrån de kommunala folkbibliotekens behov har biblioteksplanen tagits fram utifrån delregionala dialoger. Arbete pågår kontinuerligt inför varje verksamhetsår för att fånga in behov genom olika nätverk, framförallt bibliotekschefnätverket och i dialog med kommunalförbunden.

Strömstads kommun önskar sig mer konkreta insatser från Västra Götalandsregionen som handlar om transporter, logistik, kurslitteratur och fjärrlån. De regionala biblioteksverksamheterna i Sverige har de senaste decennierna gått från mer traditionell kompletterande medieförsörjning till alltmer strategiska uppgifter kring medieplanering, kompetensutveckling, verksamhetsutveckling och omvärldsbevakning, vilket avspeglar sig i den nya bibliotekslagens formuleringar från 2014. Västra Götalandsregionen har dock fortsatt att upprätthålla ett transportsystem och ett visst stöd till den fjärrlåneverksamhet som utgår från Borås och Göteborg. Inköpsstödet till lokala mediegrupper har dock fasats ut för ett antal år sedan till förmån för stöd till verksamhetsutveckling.

I biblioteksplanen anges ett antal insatser som i huvudsak hänför sig till vad den regionala biblioteksverksamheten ska göra under planperioden. Det finns ett antal synpunkter på hur dessa insatser har formulerats. I några fall anses de vara för konkreta till sin utformning (Kungälv kommun), men i de flesta fall anses de vara för otydliga eller abstrakta.

Exempelvis menar Tidaholms kommun och Skara kommun att det saknas en tydlig beskrivning av hur dess olika punkter kommer att implementeras. Tjörns kommun menar att biblioteksplanen bör vara mer spetsig och att det saknas prioriteringar. Detta särskilt med tanke på att den regionala biblioteksplanen används som utgångspunkt för de kommunala biblioteksplanerna så menar de att det vore önskvärt med ett tydligare framtidsperspektiv. Även Göteborgs stad är

inne på samma sak när de skriver att det saknas en beskrivning av hur planen förväntas styra och vilken roll de olika definierade aktörerna har i planen; ”Frånvaron av denna beskrivning gör planen svårtolkad i hur den berör och påverkar kulturnämnden och folkbiblioteken inom nämndens ansvar. I viljeyttringarna under respektive kulturpolitiskt område gör kulturförvaltningen tolkningen att kommuner och folkbibliotek är dels mottagare av främjande arbete från regionens sida dels en samverkanspart inom planens prioriteringar.”

Dessa synpunkter är högst rimliga och insatser och ansvar behöver konkretiseras. Ansvarsfördelningen mellan kommunal och regional biblioteksverksamhet är dock tydlig i bibliotekslagen och kommuner är ensamt ansvariga för de lagstadgade folkbiblioteken i respektive kommun. Västra Götalandsregionens kulturförvaltning och dess biblioteksverksamhet ska jobba behovsorienterat så insatserna kommer att konkretiseras i samverkan med kommuner och andra aktörer. I vissa fall kan det handla om långsiktig samverkan med kommunala och/eller delregionala kultur- och biblioteksplaner. Biblioteksplanen följer kulturstrategins struktur med prioriteringar som pekar ut de förflyttningar som behöver ske utifrån utmaningar och behov. Under varje prioritering finns exempel på insatser som Västra Götalandsregionen har rådighet över inom den regionala biblioteksverksamheten.

Mölnåls stad anser att Västra Götalandsregionen bör tydliggöra sin roll med att stödja folkbiblioteken med verksamhets- och kompetensutveckling samt att förmedla kunskap och metoder för att visa på effekter av folkbiblioteksverksamhet i kommunerna. Kungälv kommun ser också behov av stöttning med exempelvis framtagande av statistik och att vara bryggan mellan strategiska nationella mål och de kommunala.

Som det anges i planen så syftar den regionala biblioteksverksamheten till att vara en brygga mellan den nationella nivån och den kommunala nivån. En del av arbetet är också att stötta folkbiblioteken i arbetet med att ta fram kvalitativa och kvantitativa utvärderingar av sina verksamheter.

Styrelsen för kulturutveckling, som är ansvarig för den regionala biblioteksverksamheten, menar att

dimensioneringen av den regionala biblioteksfunktionen under Styrelsen för kulturutveckling är i nuläget inte tillräcklig för att klara de uppgifter man har enligt planen. För att kunna tillgodose behoven hos 49 kommuner så behöver uppdraget förtydligas och den regionala biblioteksstrukturen stärkas och utvecklas med särskilt fokus på följande områden: Bibliotekens deltagande i kultur och samhällsliv; Läsfrämjande med fokus på unga i socioekonomiskt utsatta områden; I biblioteksplanen finns en viljeyttring om att stärka infrastrukturen för skolbiblioteken i regionen. Styrelsen delar

denna vilja men ser betydande svårigheter i genomförande. Antalet skolhuvudmän är omfattande och organisation för ett sådant uppdrag överstiger vida de resurser som idag finns.

Kulturnämnden delar styrelsen för kulturutvecklings bedömning att den regionala biblioteksverksamheten är underdimensionerad. Under uppdragsdialogen 2024 kommer kulturnämnden att eftersträva att vara tydligt med vilka verksamheter som är prioriterade utifrån kulturnämndens uppdrag.

Skolbibliotek

Remissversionens beskrivning och insats kring skolbibliotek ("tillsammans med kommuner och delregionala strukturer stärka infrastrukturen för skolbiblioteken") har berörts av flera remissvar. Tidaholms kommun och Tjörns kommun uttrycker sig allmänt positivt till att skolbiblioteken finns med. Författarförbundet välkomnar skrivningarna men menar att biblioteksplanen borde synliggöra diskrepansen mellan lagen och de faktiska förhållandena samt att insatsen att stärka infrastrukturen för skolbiblioteken bör konkretiseras. Författarförbundet menar även att det saknas förslag på åtgärder för att komma till rätta med att många skolor i Västra Götaland saknar skolbibliotek. Även Svenljunga kommun och Fyrbodals kommunalförbund anser att insatsen bör förtydligas. Göteborgs stad anser att insatsen bör förtydligas särskilt kring bemanningen av skolbiblioteken samt kompetensfrågor kring det pedagogiska arbetet med skolbiblioteken. Styrelsen för kulturutveckling menar att vid ett eventuellt uppdrag med att arbeta med skolbibliotek behövs personalresurser sättas i relation till uppdraget samt att detta skulle kräva extern finansiering.

Deltagande i kultur- och samhällsliv

Boråsregionen delar uppfattningen att biblioteken har svårt att nå ut med alla de möjligheter som finns på ett bibliotek. De önskar att det framgår i Biblioteksplanen hur folkbiblioteken kan få stöd med detta av regionen.

Tanums kommun anser att planen behöver förtydliga är "hur Västra Götalandsregionen avser att stödja länets folkbibliotek i arbetet med tillgänglighet. Personer med funktionsvariationer är en prioriterad målgrupp och många folkbibliotek önskar stöttning på området. Eftersom detta erbjuds på olika sätt via regionen redan idag vore det intressant att veta hur man ser på förutsättningarna framöver."

Göteborgs stad anser att den regionala biblioteksverksamheten, förutom stöd i arbetet med den prioriterade målgruppen nationella minoriteter, även skulle kunna stödja kommuner i arbetet med andra prioriterade målgrupper. För den prioriterade målgruppen barn (0-12 år) finns redan metoder och stor kompetens, både inom den regionala biblioteksverksamheten så väl som i Göteborgs

biblioteks verksamheter, så kulturförvaltningen menar att fokus därför bör ligga på övriga prioriterade målgrupper.

Den regionala biblioteksverksamheten arbetar stöttande för folkbiblioteken med utgångspunkt i de lokala behoven och bibliotekslagens samtliga prioriterade målgrupper. I biblioteksplanen anges exempelvis att ”stödja folkbiblioteken i arbetet med att uppfylla bibliotekslagens uppdrag kring nationella minoriteter och mångspråk.” Även målgruppen 13 år och uppåt behöver stärkas. Som tidigare påpekats så behöver planen konkretiseras tillsammans med folkbiblioteken. På frågan om hur biblioteken kan nå ut med sina erbjudanden så behöver även detta konkretiseras i samverkan med kommunerna. Den regionala biblioteksverksamheten har under lång tid arbetat med dessa frågor och har en stor kompetens.

Sveriges författarförbund anser att planen bör innehålla regionala rådslag om hur folkbibliotekens ställning ska kunna stärkas i kommunerna samt ”diskutera strategier för att antingen sätta stopp för denna nya roll för biblioteken eller, om inte det är möjligt, finna sätt att kräva ekonomiskt tillskott från andra sektorer som fränsagt sig det ansvaret.”

Den regionala biblioteksverksamheten deltar i flernivåsamverkan för att stärka folkbibliotekens ställning. Genom Föreningen för regional biblioteksverksamhet förs kontinuerliga dialoger med Kungliga biblioteket, Kulturrådet samt Myndigheten för tillgängliga medier för att framföra folkbibliotekens behov från den nationella nivån. Den regionala biblioteksverksamheten har kontinuerligt möten tillsammans med kommunala företrädare, kommunala nämnder och bibliotekschef för att diskutera bibliotekens behov. Direkta dialoger med den politiska nivån i Västra Götalands kommuner sker via förtroendevalda i Kulturnämnden och styrelsen för kulturutveckling.

Läsfrämjande

De läsfrämjande insatserna har sammanfogats med insatser inom kraftsamling fullföljda studier. Det har funnits synpunkter på att läsningens instrumentella roll att främja skolarbetet får en för stor roll. Exempelvis Öckerö kommuns skulle vilja att läsglädje lyfts fram.

Folkhögskoleförvaltningen menar att man bör addera ”en punkt om att stärka folkhögskolebiblioteken för ökad inkludering, läskunnighet och språkutveckling. Detta eftersom folkhögskolornas verksamhet är anpassad till att vara pedagogiska resurser som når vuxna som har lite biblioteks- och läsvana.” Denna punkt behandlas under rubriken Folkhögskoleförvaltningen under bilaga 1 eftersom det hänförs till styrelsen för folkhögskolornas ansvar.

Litteratur, bildning och konstnärligt skapande

Göteborgs stad önskar att samarbetet inom Gothenburg City of Literature ges större utrymme inom flera områden. Tjörns kommun anser att det ”även för regionen vore bra med en närmare koppling mellan konst, kultur och bibliotek för att ge litterära upplevelser, locka till eget skapande och bidra till fri åsiktsbildning. Det ökar även lusten för medarbetare att excellera inom sitt område för att bättre bidra till helheten, i stället för att ”alla ska göra allt” halvbra.” Strömstads kommun anser att planen behöver precisera vad som menas ”litteratur av hög kvalitet”.

Den regionala biblioteksplanen speglar bibliotekslagens skrivning om att folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet. Kvalitetsbegreppet är inte oproblematiskt men genom kunskap, samtal och dialog utvecklas kvalitetsbegreppet.

Sveriges Författarförbund anser att punkten ”Stödja och utveckla folkbibliotekens arbete med litterära program” kan förtydligas med givna samarbetspartner, exempelvis med Författarcentrum Väst och FC:s rikstäckande författarförmedling, eller exempelvis med litterära föreningar som Litteraturens hus i Göteborg. Denna synpunkt handlar om att biblioteksplanen inte är tillräckligt konkret och som tidigare nämnts så kommer biblioteksplanen att omsättas i praktiska verksamhet i dialog med biblioteken och andra relevant aktörer.

Boråsregionen anser att ”Gothenburg city of Literature” - Ett sådant resursintensivt projekt bör ställas i relation till exempelvis skrivningarna tidigare i planen om ett landsbygdsperspektiv, inte minst kopplat till folkbibliotekens roll som en del i en demokratisk infrastruktur. Dessa projekt bör bli kännbara i hela regionen.” Västra Götalandsregionens utgångspunkt i arbetet med City of Literature är att sprida upplevelser, kunskap och kompetens till hela Västra Götaland.

Samverkan och synergi

Även på detta område är det flera remissvar som eftersöker en ökad konkretion. Exempelvis önskar sig Alingsås kommun och Karlsborgs kommun tydliga och konkreta metoder och exempel för att åstadkomma tvärsektoriell samverkan mellan olika förvaltningar i kommunerna.

Tjörns kommun anser att ”i framtiden anas större behov av samverkan med civilsamhället för att upprätthålla servicenivån på kommunala verksamheter. Därför vore det bra att behålla texten om samverkan för angelägenhet från förra planen.”

Biblioteksplanen anger samverkansområden men syftet är inte att civilsamhället ska upprätthålla den kommunala servicenivån.

Sveriges Författarförbund tolkar det som att planens avsikt är att utifrån ett hållbarhetsperspektiv göra klimatet en tjänst genom att minska fysiska medier till fördel för digitala medier och de vill betona tryckta böckers betydelse för att barn på ett tillfredsställande sätt ska kunna tillgodogöra sig kunskap genom läsning.

Styrelsen för folkhögskolornas förslag på skrivning har flyttats till beskrivningen av deras verksamhet där de avser att samverka med folkbibliotek.

Fyrbodals kommunalförbund anser att det behövs ett förtydligande kring samverkan med folkbildningen mot bakgrund av statliga nerskärningar och Strömstads kommun ifrågasätter varför just studieförbund lyfts fram som samverkanspartner med folkbiblioteken. Anledningen är att studieförbunden samlar en unik kompetens av civilsamhälle, kultur, bildning och lärande.

Digitalisering och digital folkbildning

Svenljunga kommun saknar en skrivning kring hur arbete med AI och eventuellt AI-stöd kan implementeras. Biblioteksplanens inriktning att stödja samverkan kring digitala tjänster och system rymmer dessa frågor, och att AI är en betydelsefull digital teknik är implicit i sammanhanget. Ett antal kommuner lyfter arbetet med öppen källkod. Exempelvis Skövde kommun och Tidaholms kommuner ser det som positivt medan Tjörns kommun och Boråsregionen är mer ifrågasättande.

Att främja öppna källkods lösningar är i linje med DIGG:s Rekommendation om öppna licenser och immaterialrätt och liknande principiella ställningstaganden på EU-nivå

Under denna rubrik beskrivs bibliotekets roll i kristid och att bibliotek tenderar att bli ”samhällets sista utpost”. Kungälv kommun menar att trots beskrivning av bibliotek som en viktig samhällelig instans i kris så saknas mål kring detta.

Bibliotekens roll i kristid är en fråga som ständigt behöver lyftas fram och något som finns implicit i flera av insatserna. Exempelvis frågan om att stärka MIK för att motverka desinformation eller att stödja digidelcenter för att främja invånarnas digitala kompetens är exempel på kontinuerlig verksamhet som visar på bibliotekens viktiga roll. Tjörns kommun anser att MIK-frågan även berör vuxna och styrelsen för Sjukhusen i väster lyfter fram att människors digitala kompetens och MIK är viktigt för att inkludera både invånare och medarbetare i samhällets och vårdens digitalisering.

Sveriges författarförbund anser att formuleringen ”bibliotekens förmåga att nyttja digitaliseringens möjligheter begränsas av (...) en upphovsrättslig situation som inte gynnar bibliotekens tillgång till digitala medier” kan tolkas som om biblioteksplanen ”förordar en försvagning av upphovsrätten och ifrågasätter denna grundbult för allt konstnärligt skapande”. Detta är inte biblioteksplanens avsikt utan endast att beskriva balansen mellan författarnas legitima intressen av

ekonomisk ersättning och bibliotekens legitima intresse av att fullgöra sitt samhällsliga uppdrag, gör information tillgänglig och bestämma över sitt bestånd. Denna intressebalans ser ut på olika sätt i den analoga och digitala domänen.

Internationalisering och omvärldsbevakning

Sveriges Författarförbund anser att biblioteksplanen bör ange att Västra Götalandsregionen verkar för att ytterligare kommuner åtar sig att vara fristad för förföljda författare och översättare. Boråsregionen undrar hur Västra Götalandsregionen använder det internationella arbetet för att sprida kontakterna och kunskapen till kommunal nivå.

Västra Götalandsregionen är en fristadsregion som arbetar främjande och stödjande för kommuner i Västra Götaland som vill eller som tar emot fristadskonstnärer. Frågan om fristadskonstnärer finns med i kulturstrategin. Den regionala biblioteksverksamheten syftar till att sprida erfarenheter och kunskap utifrån både fristadsverksamheten som annan internationell verksamhet. Detta gäller även delaktighet i Unesco Litteraturstad.

Övrigt

Tanums kommun anser att hållbarhetsområdet skulle behöva utvecklas.

Finansiering och resurskonsekvenser av beslutet

Styrelsen för kulturutveckling menar att biblioteksplanen innebär åtaganden som det idag inte finns finansiering för. Kulturnämnden avser att i dialog med styrelsen för kulturutveckling tydliggöra vad som bör prioriteras inom det långsiktiga uppdraget.

Genomförande och uppföljning av beslut

Föreliggande ärende är endast ett ärende för information, nästa steg i processen är att kulturnämnden ska besluta om den regionala biblioteksplanen som sedan går vidare för beslut i beredningen för hållbar utveckling (BHU), regionstyrelsen och till sist ska regionfullmäktige fatta beslut om att fastställa planen.

När planen har fastställts av regionfullmäktige sker genomförandet främst genom kulturnämndens uppdrag till styrelsen för kulturutveckling. För de övriga biblioteksverksamheter som bedrivs inom Västra Götalandsregionen finns insatserna angivna i planen.

Beredning

Biblioteksplanen har tagits fram i dialog med länets samtliga kommuner, bibliotekschefer, externa aktörer samt egna styrelser som ansvarar för biblioteksverksamheter.

Kulturförvaltningen

Katti Hoflin
Kulturchef

Bilagor som ingår i beslutsunderlaget

- Regional biblioteksplan Västra Götaland 2024-2027 – omarbetad utifrån inkomna remissvar
- Remissförfrågan Remiss - Regional biblioteksplan Västra Götaland 2024-2027

Tidigare beslut

- Kulturnämndens beslut om remissversion 2023-09-07, § 75,
Remissversion Regional biblioteksplan Västra Götaland 2024-2027

Besluten skickas till

- Utpekade remissinstanser och övriga aktörer som lämnat remissvar, för kännedom

Västra Götalandsregionen

Kulturnämnden

Diarienummer: KUN 2023-00595

Datum: 2024-01-22

Regional biblioteksplan Västra Götaland 2024– 2027

Innehåll

Förutsättningar för den regionala biblioteksplanen Västra Götaland 2024–2027.....	3
Bibliotekslagen.....	3
Nationell biblioteksstrategi	5
Regional biblioteksverksamhet	6
Strategiska utvecklingsområden.....	7
Deltagande i kultur- och samhällsliv.....	7
Läsfrämjande	9
Litteratur, bildning och konstnärligt skapande.....	10
Samverkan och synergi	11
Digitalisering och digital folkbildning	12
Internationalisering och omvärldsbevakning	14
Så togs biblioteksplanen fram och så följs den upp	15
Bilaga 1: Biblioteksverksamheter i Västra Götaland	15
Folkbibliotek	15
Skolbibliotek	17
Naturbruksförvaltningen	18
Folkhögskolebibliotek.....	18
Folkhögskoleförvaltningen	18
Västra Götalandsregionens sjukhusbibliotek	19
Forskningsbibliotek.....	20
Fängelsebibliotek	20
Övriga bibliotek inom Västra Götalandsregionen.....	20

Förutsättningar för den regionala biblioteksplanen Västra Götaland 2024–2027

Kommuner och regioner ska enligt bibliotekslagen anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.¹ Västra Götalandsregionens regionala biblioteksplan beskriver utmaningar och strategiska inriktningar och är en fördjupande handlingsplan för biblioteksområdet utifrån *Västra Götalands kulturstrategi och kulturplan 2024–2027*, som är ett av Västra Götalandsregionens fyra måldokument beslutade av regionfullmäktige.² Inom måldokumentet *Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030* finns flera prioriteringar och kraftsamlingar som också berör biblioteken, exempelvis Kraftsamling fullföljda studier och Kraftsamling digitalisering.

Den regionala biblioteksplanen anger riktning för den regionala biblioteksverksamheten inom Västra Götalandsregionens kulturförvaltning och utgår ifrån kulturstrategins strategiska utmaningar. De olika biblioteksverksamheter som bedrivs med Västra Götalandsregionen som huvudman har själva beskrivit sina verksamheter och utvecklingsmål. Dessa beskrivs under bilaga 1.

Bibliotekslagen

Biblioteksväsendet i Sverige styrs av Bibliotekslagen, som knyter an till hur bibliotekens grundläggande uppdrag uttrycks i internationella sammanhang, till exempel i IFLAs/Unescos folkbiblioteksmanifest. I bibliotekslagen fastslås bibliotekens demokratiska uppdrag och uppdraget att främja litteraturens ställning.

I den så kallade ändamålsparagrafen 2§, sägs att:

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

¹ Bibliotekslag (2013:801), 17 §

² Övriga måldokument är Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030, Trafikförsörjningsprogram 2021–2025 – Hållbara resor i Västra Götaland, samt Strategi för omställningen av hälso- och sjukvården i Västra Götalandsregionen 2023–2027.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla. (Bibliotekslag 2013:801)

Med det allmänna biblioteksväsendet avses offentligt finansierade bibliotek oavsett huvudman. I lagen uttrycks en målsättning om allas delaktighet i samhällslivet, som främjas genom kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning – demokratin fördjupas genom att välinformerade individer får bättre möjligheter till insyn, inflytande och deltagande i den demokratiska processen.³ Den fria åsiktsbildningen stöds genom att biblioteken främjar ett fritt meningsutbyte och att verksamheten präglas av öppenhet för olika perspektiv och står fri från censur eller andra hindrande åtgärder. Bibliotekslagens ändamålsparagraf understryker att bibliotekets verksamhet är till för alla, utan avgränsning till de med svenskt medborgarskap eller till de som är folkbokförda i en viss kommun. Lagen är tydlig angående bibliotekens demokratiska uppdrag och dess betydelse för inkludering och respekt för alla människors lika värde.

För att ge biblioteken möjlighet att fullgöra sitt demokratiska uppdrag och möjliggöra för människor att fritt kunna bilda sig en åsikt krävs att *principen om armlängds avstånd* upprätthålls, precis som inom övriga kulturområden. Principen om armlängds avstånd är ett organisationssätt och förhållningssätt som syftar till att skydda kulturverksamheter och den konstnärliga friheten. Enligt principen ska politiker och tjänstepersoner avstå från att styra kulturens och konstens innehåll. Genom att skapa förutsättningar för kulturverksamheter, men avstå från styrning av innehåll, läggs grunden för en mångfald av konst och kultur, röster, perspektiv och uttryck.

I bibliotekslagen anges att biblioteksverksamheten ska ge särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning samt åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska (4§ samt 5§). Dessa ändamål och prioriteringar är gemensamma för alla offentligt finansierade biblioteksformer.

Vid sidan av de inledande paragraferna om biblioteksväsendets ändamål och prioriterade grupper finns flera paragrafer i bibliotekslagen som särskilt rör folkbiblioteken:

³ Johan Hirschfeldt, *Biblioteken – en femte funktion i den demokratiska rättsstaten*, i Fichtelius, Erik, Enarson, Eva, Hansson, Krister, Klein, Jesper & Persson, Christina (red.) (2017). *Den femte statsmakten: bibliotekens roll för demokrati, utbildning, tillgänglighet och digitalisering*. [Stockholm]: Kungliga biblioteket, Nationell biblioteksstrategi, s. 68.

6 § Varje kommun ska ha folkbibliotek. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov. Folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.

7 § Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur.

Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

8 § Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

(Bibliotekslag 2013:801)

Den sjätte paragrafen förstärker ändamålsparagrafens ord om att biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla och betonar vikten av kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning genom att lyfta fram allsidighet och kvalitet som kännetecknande för folkbibliotekens utbud.

Paragraferna sju och åtta visar på det läsfrämjande uppdragets, med fokus på barn och unga, central ställning för folkbiblioteken, men också på hur arbetet med digital delaktighet och medie- och informationskunnighet är en del av kärnverksamheten.

Dessutom slås i 9§ fast att lån, eller andra sätt att få tillgång till litteratur, ska vara avgiftsfria.

Enligt bibliotekslagen ska varje region bedriva regional biblioteksverksamhet med syfte att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet när det gäller de folkbibliotek som är verksamma i länet.⁴

Både bibliotekslagen och skollagen styr skolbibliotekens verksamhet.

Bibliotekslagen hänvisar till skollagens skrivning att eleverna i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ska ha tillgång till skolbibliotek. Huvudman för skolbiblioteket är densamma som för skolan.

Nationell biblioteksstrategi

Utöver bibliotekslagen och regionala måldokument finns sedan april 2022 en av regeringen beslutad nationell biblioteksstrategi för Sverige: *Strategi för ett starkt biblioteksväsende 2022–2025*.

⁴ Bibliotekslag (2013:801), 11 §

Den nationella biblioteksstrategin syftar till att stärka biblioteksväsendet mot bakgrund av identifierade utmaningar och utvecklingsbehov:

- Tillgången till biblioteksverksamhet är inte likvärdig.
- Tillgången till kunskap, och förmågan att värdera denna, behöver stärkas.
- Det finns svagheter i den nationella infrastrukturen.

Som ett led i arbetet med den nationella biblioteksstrategin har Kungliga biblioteket ett nu pågående regeringsuppdrag som handlar om att stärka samverkan i det allmänna svenska biblioteksväsendet.

Regional biblioteksverksamhet

Enligt bibliotekslagen ska varje region bedriva regional biblioteksverksamhet med syfte att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet när det gäller de folkbibliotek som är verksamma i länet. I Västra Götalandsregionen ansvarar kulturförvaltningen för den regionala biblioteksverksamheten. Som framgår av lagtexten är denna inriktad på folkbiblioteken i länets 49 kommuner, och är därför tätt sammanhängande med deras uppdrag, utmaningar och utvecklingsbehov. Utöver att vara ett stöd till folkbiblioteken är det upp till varje region att själva utforma den regionala biblioteksverksamheten efter regionala prioriteringar och lokala behov.

Kulturförvaltningen upprätthåller system för mediasamverkan och ansvarar för löpande verksamheter som exempelvis biblioteksmagasinet noll27, Barnensbibliotek.se, Sommarboken, Gåvoboken och Språktåget. Den regionala biblioteksverksamheten utformar verksamheten i nära dialog med folkbiblioteken och syftar till att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet, bland annat genom utbildnings- och kursverksamhet, deltagande i konferenser och mässor, stödja nätverk och erfarenhetsutbyte, omvärldsbevaka, erbjuda konsultationer och utvecklingsstöd.

Den regionala biblioteksverksamheten i Västra Götalandsregionen deltar i flera sammanhang på både regional och nationell nivå genom nätverk, referensgrupper, konferenser och arbetsgrupper. Bland annat utbyter verksamheten kontinuerligt kunskaper och erfarenheter med de tjugo andra regionala verksamheterna i Sverige och med Kungliga biblioteket, som är den myndighet som har uppdraget att främja bibliotekssamverkan, och med Kulturrådet. Även internationella nätverk och globala utblickar är en del av den regionala biblioteksverksamheten.

En utmaning för den regionala biblioteksverksamheten i Västra Götaland är länets storlek; Västra Götaland är Sveriges största län sett till antalet kommuner, med stor spännvidd vad gäller behov och förutsättningar, som till exempel stora skillnader mellan stad och land och variationer i utbildningsnivå. I dagsläget

ansvarar den regionala biblioteksverksamheten också för verksamhet av nationellt intresse, exempelvis biblioteksmagasinet noll27, Barnensbibliotek.se och Sommarboken. Utifrån dessa förutsättningar och med de ambitioner som beskrivs nedan som strategiska utvecklingsområden behöver den regionala biblioteksverksamhetens omfattning och inriktning tydliggöras.

Strategiska utvecklingsområden

Den regionala biblioteksverksamheten ingår i flernivåsamverkan med kommuner, regioner och stat och det finns en nära dialog med kommunernas företrädare för att stödja folkbiblioteken utifrån lokala utvecklingsbehov.

För att främja bibliotekens arbete med att möta utmaningarna riktar den regionala biblioteksverksamheten sin verksamhet mot sex strategiska utvecklingsområden under planperioden. Förutom kulturstrategins fem områden (vidgat deltagande, konstnärligt skapande, samverkan och synergi, digitalisering och internationalisering) så är läsfrämjande ett utvecklingsområde specifikt för biblioteksverksamheten. Inom varje utvecklingsområde anges prioriteringar och förflyttningar som framkommit i dialog och samråd med politiker, biblioteksverksamheter och kommuner i Västra Götaland samt genom statistik, utvärderingar och rapporter.

Under varje strategiskt område finns angivet prioritering och önskvärda förflyttningar som Västra Götalandsregionen har rådighet över. Inom varje strategiskt område arbetar den regionala biblioteksverksamheten löpande med fortbildning, nätverk och processtöd.

Deltagande i kultur- och samhällsliv

Biblioteket ska nå och angå alla invånare och ge människor med olika förutsättningar likvärdig tillgång till information, kultur och kunskap. FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling i Agenda 2030 genomsyrar på många sätt bibliotekens kärnverksamhet som demokrati- och kunskapsbyggande institution. I mål 4 som handlar om god utbildning åt alla lyfts vikten fram av att säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla. Mål 16 handlar om att bygga fredliga och inkluderande samhällen, där ett delmål är att säkerställa allmän tillgång till information och skydda de grundläggande friheterna.⁵

⁵ För en utförligare diskussion om biblioteken och Agenda 2030 se Karolina Andersdotter, *Det hållbara Informationssamhället. Internationella perspektiv på det svenska biblioteksväsendets*

Det finns utmaningar för biblioteken att nå ut med sin verksamhet. Den traditionella bilden av biblioteket och bibliotekarierollen motsvarar inte dagens mångfacetterade biblioteksverksamhet. Detta skapar utmaningar gentemot såväl uppdragsgivare och annan verksamhet i kommunen som de målgrupper biblioteken vill nå. Att få fler att känna till vad bibliotek gör och ger tillgång till är centralt för att kunna arbeta med biblioteksuppdraget. Biblioteken behöver hitta metoder och tillvägagångssätt som gör att biblioteket blir en attraktiv plats att besöka. Biblioteken kan spela stor roll i barns och ungas kulturskapande och identitetssökande. De kan vara en kulturell mötesplats genom exempelvis läsfrämjande insatser på lov och samarbete med fritidsgårdar. För att vara angelägna i människors liv bör biblioteken stå i dialog med användarna och bjuda in till delaktighet i biblioteksverksamheten.⁶

Verksamheten skall vara lyhörd för lokalsamhällets behov och anpassas på olika sätt och i olika situationer. Deltagande i kultur- och samhällsliv handlar om att ta del av och att utöva konst och kultur. Att ta del av kultur och att ägna sig åt eget skapande ger en känsla av sammanhang och förbättrar förutsättningarna för självförverkligande, egenmakt och välmående.

Därför vill den regionala biblioteksverksamheten under planperioden:

- Stödja folkbiblioteken med verksamhets- och kompetensutveckling om bibliotekens demokratiska roll och funktion i samhället. Syftet är att stärka och stödja professionen för att uppfylla bibliotekens roll som demokratisk arena.
- Stödja folkbiblioteken i arbetet med att uppfylla bibliotekslagens uppdrag kring nationella minoriteter och mångspråk.
- Utveckla arbetssätt som rör barn och ungas delaktighet med utgångspunkt i barnrätt och barnkonventionen.
- Stärka bibliotekens arbete utifrån perspektiven tillgänglighet, inkludering och delaktighet.

---

utmaningar och möjligheter, i Fichtelius, Erik, Enarson, Eva, Hansson, Krister, Klein, Jesper & Persson, Christina (red.) (2017). *Den femte statsmakten: bibliotekens roll för demokrati, utbildning, tillgänglighet och digitalisering*. [Stockholm]: Kungliga biblioteket, Nationell biblioteksstrategi, s. 87–119.

⁶ Folkbibliotekens demokratiska uppdrag bidrar till social hållbarhet i enlighet med Agenda 2030. "Biblioteken har en viktig roll i bostadsområden med socioekonomiska utmaningar, där den ekonomiska utsattheten är större, utbildningsnivån är lägre och trångboddhet är vanligt. Biblioteken kan bidra till ökat läsande och utveckling av språkkunskaper, ökad demokratisk delaktighet och större samhällsengagemang.", Strategi för ett starkt biblioteksväsende 2022–2025 s. 7

- I syfte att säkerställa regional relevans ska det stödjande och främjande arbetet tydligt prioritera verksamhetens geografiska spridning.

Läsfrämjande

Minskad läsning, för såväl barn som vuxna, är ett problem och en utmaning för hela samhället.⁷ Läsning är en oundgänglig del av den demokratiska infrastrukturen och för den fria åsiktsbildningen, för att klara skolgång och för att ge plats åt de perspektiv litteraturen ger. Bibliotekens läsfrämjande arbete angår och ska riktas till alla målgrupper där litteraturen kan bidra till fantasi och inlevelseförmåga. De nationella målen för litteratur- och läsfrämjande är starkt förknippade med bibliotekens kärnuppdrag. Målen slår fast att alla i Sverige, oavsett bakgrund och förutsättningar, ska ges möjlighet att utveckla en god läsförmåga och ha tillgång till litteratur av hög kvalitet. De nationella målen ska vara styrande för de statliga myndigheternas arbete. De ska även inspirera och vägleda kommuner och regioner samt inspirera aktörer i det civila samhället.⁸

För att bibliotek ska fortsätta vara en aktör att räkna med när det gäller främjande av litteratur, skrivande och läsande, behöver bibliotekarierna utbildas om olika sorters litteratur och metoder för förmedling och främjande. De behöver också kunskap att tillämpa metoderna. Därför genomförde Kulturrådet 2021–2023 en nationell satsning på ett läsfrämjandelyft för personal på de kommunala folkbiblioteken. Läsfrämjandelyftet syftade till att bidra till kompetensutveckling inom litteraturförmedling och läsfrämjande, med ett särskilt fokus på barns och ungas läsning. De lärdomar, erfarenheter och metoder inom litteraturförmedling och läsfrämjande som satsningen bidragit med, kommer den regionala biblioteksverksamheten på olika sätt arbeta med och sprida.

Barn och unga är en prioriterad målgrupp i bibliotekslagen. Läsningen möter som aldrig förr konkurrens från ett stort och lättillgängligt medieutbud. För att nå barn och unga måste biblioteken vara relevanta, tillgängliga och ha ett starkt användarfokus. Det kräver kunskaper om barn och ungas kulturer, livssituationer och medievärldar. Många bibliotek har svårt att nå unga och unga vuxna.

Läsning och biblioteken kan spela en stor roll i barns och ungas kulturskapande och identitetssökande. Biblioteken kan därför vara en kulturell mötesplats genom exempelvis läsfrämjande insatser på lov och samarbete med fritidsgårdar. Digital folkbildning är också en angelägenhet för både vuxna och barn och unga. Det finns en stark önskan att prioritera mötet med barn och unga där de befinner sig,

⁷ Regeringens proposition 2013/14:3 *Läsa för livet*.

⁸ *Läsa för livet* (prop. 2013/14:3)

för att lyfta läsandet och bibliotekets roll på ett så opretentiöst sätt som möjligt. Den största utmaningen ligger här i arbetsstrukturen. På många bibliotek idag kan personal inte gå utanför bibliotekets lokaler på grund av för små resurser. För uppsökande arbete krävs resurser, som idag inte finns, samt att arbeta med överskridande samarbeten både inom och utanför biblioteksverksamheten.

För att genomföra Kraftsamling fullföljda studier, en satsning inom Västra Götalands regionala utvecklingsstrategi, är biblioteken en viktig samverkanspart när det gäller språkutveckling och läsning.

Därför vill den regionala biblioteksverksamheten under planperioden:

- Främja barns och ungas lust att läsa för att bidra till Kraftsamling fullföljda studier genom att minska skillnader i läsförmågor.
- Stärka och stödja professionen i arbetet med läsfrämjandemetoder riktade till barn och vuxna.
- Tillsammans med kommuner och delregionala strukturer stärka infrastrukturen för skolbiblioteken.

Litteratur, bildning och konstnärligt skapande

De nationella målen för litteratur och läsfrämjande är utgångspunkt för arbetet med att utveckla bibliotekens roll som arena för den fria och kreativa läsningen som berör oss som människor och har betydelse för bildning och personligt växande. Biblioteken är en del av en folkbildningstradition, där värdet av den fria bildningsresan lyfts fram, allas möjlighet att fördjupa sina kunskapar och växa som människa oavsett de praktiska tillämpningar som den formella utbildningen ofta syftar till. För att kunna främja det livslånga lärandet krävs en stark kedja av bibliotek från förskola till högskola, som inkluderar skola, vuxenutbildning och folkhögskola, men också av andra bibliotek som gör fortbildning och kompetensutveckling möjlig. Många människor som deltar i vuxenutbildning och fortbildning saknar idag tillgång till biblioteksstöd. Biblioteken är därför en viktig resurs för både det formella och det informella lärandet.

Utöver bibliotekens övergripande ändamål ska dess verksamhet främja litteraturens ställning och intresset för bildning. Detta hör till bibliotekens kärnuppdrag. Av yttersta vikt är att särskilt lyfta fram litteraturens ställning eftersom det skrivna ordet, oavsett i vilket tekniskt format den förmedlas, har en grundläggande betydelse för det demokratiska samtalet, för utbildning och forskning och för kulturell verksamhet. Litteratur ska också förstås i vid bemärkelse. Det innefattar alla genrer och tekniska format, både skönlitteratur och sakprosa, böcker i fysiskt och digitalt format samt andra former i vilka det skrivna ordet förmedlas, till exempel tidningar och tidskrifter.

Litteraturen som konst- och kulturområde gynnas av att litterära utövare kan utvecklas och verka i samspel med sina läsare på olika litterära scener och mötesplatser. Biblioteken har en viktig roll som mötesplats kring den samtida litteraturen. Allt fler intresserar sig för litterärt skrivande, såväl barn som vuxna. Att främja skrivande är också att främja läsande. För att bibliotek ska fortsätta vara en aktör att räkna med när det gäller främjande av litteratur, skrivande och läsande, behöver bibliotekarier fortbildas om olika sorters litteratur och metoder för förmedling och främjande. Västra Götalandsregionen är en del av arbetet med City of Literature och driver flera olika projekt och initiativ med koppling till Litteraturstaden.

De nationella målen för litteratur och läsfrämjande är utgångspunkt för arbetet med att utveckla bibliotekens roll som arena för den fria och kreativa läsningen som berör oss som människor och har betydelse för bildning och personligt växande.⁹ Biblioteken är också viktiga i det litterära kretsloppet och en förutsättning för en vital litteraturscen. Ett medvetet kvalitetsarbete när det gäller medieinköp och programverksamhet är en förutsättning för att biblioteken ska fylla sin uppgift.

Därför vill den regionala biblioteksverksamheten under planperioden:

- Stödja och utveckla folkbibliotekens arbete med litterära program.
- Främja samverkan mellan folkbiblioteken och folkbildningsaktörer.
- Samverka på olika nivåer inom Unesco City of Literature för att bidra till en regional spridning av utbud och insatser.

Samverkan och synergi

Bibliotekens utmaningar kräver en stärkt samverkan mellan olika aktörer såväl kommunalt, regionalt som nationellt. Den regionala biblioteksverksamhetens roll är att driva nationella överenskommelser och samverkan med statliga myndigheter inom fältet. Det finns en stor mängd aktörer som har olika resurser i form av till exempel finansiella medel, kunskap, kompetens, arbetsmetoder, lokaler, teknik och nätverk som kan vara samarbetspartners. Att etablera samarbeten med lokala aktörer är en viktig del av processen kring bibliotekens planarbete och mediestrategiska arbete. Den regionala biblioteksverksamheten stödjer delregionala bibliotekssamarbeten och främjar samordning i Västra

⁹ Regeringens proposition 2013/14:3 Läs för livet.

Götalands samt underhåller en regional infrastruktur kring fjärrlån, transporter och vissa e-tjänster.

En stor utmaning för biblioteken är att hitta personal i en tid där bibliotekets komplexa uppdrag kräver ändrade arbetsformer. Allt större krav ställs på pedagogisk och handledande kompetens. Det finns också ett stort behov av att bredda rekryteringen så att biblioteket bättre speglar det samhälle vi lever i. Det är viktigt att det förs en levande diskussion om frågor kring normer, diskriminering och rasism inom biblioteksverksamheten. För att skapa förutsättningar för att anställa bibliotekspersonal i Västra Götaland bör kontakt och samverkan med lärosätena inom biblioteks- och informationsvetenskap utvecklas.

Det finns en stark önskan att prioritera mötet med barn och unga där de befinner sig, för att lyfta läsandet och bibliotekets roll på ett så opretentiöst sätt som möjligt. Flera bibliotek uttrycker en svårighet att arbeta uppsökande på grund av att det inte finns resurser avsatta till detta arbete. Därför är samverkan både inom och utanför biblioteksverksamheten viktiga.

Som alla andra samhällsinstitutioner behöver biblioteken minska sin miljöbelastning och bidra till ett mer hållbart samhälle. I grunden är de ett exempel på delningsekonomi, genom att dela på ett mediebestånd maximeras nyttan och tryckta mediers klimatavtryck minimeras. Men allt kan förbättras och hållbarhetsperspektivet behöver genomsyra frågor som rör beståndsuppbyggnad, transporter och mediesamverkan och fördelningen mellan fysiska och digitala medier.

Biblioteket behöver även stärkas i sin roll som folkbildande aktör och stöd i det livslånga lärandet.

Därför vill den regionala biblioteksverksamheten under planperioden:

- Undersöka möjligheten för en ny kompetensförsörjningsmodell tillsammans med högskolor och utbildningsanordnare.
- Stödja och främja tvärssektoriell samverkan mellan olika förvaltningar i kommunerna.
- Främja samverkan mellan bibliotek och folkbildningsaktörer i allmänhet och studieförbund i synnerhet.

Digitalisering och digital folkbildning

Folkbiblioteken har varit tidiga med att erbjuda digitala tjänster. Biblioteken har frigjort personella resurser genom automatisering och lyhört och flexibelt mött de förändrade behoven hos allmänheten när samhället alltmer digitaliseras.

Men de utmanas, på många sätt i högre grad än andra kommunala verksamheter, av ett snabbt föränderligt informationssamhälle. Användarnas förväntningar på

informationstillgång och mediekonsumtion styrs av de tjänster resursstarka globala aktörer erbjuder. Bibliotekens förmåga att nyttja digitaliseringens möjligheter begränsas av en fragmentiserad organisationsstruktur som försvårar samverkan kring nationella tjänster, leverantörsberoende på en marknad med begränsad konkurrens samt en upphovsrättslig situation som inte gynnar bibliotekens tillgång till digitala medier.

Biblioteken möter också nya behov som uppstår genom samhällets snabba digitalisering. Antalet internetanvändare i Sverige är mycket högt men det finns flera grupper som befinner sig i digitalt utanförskap. Det betyder att det fortfarande är en stor del av befolkningen som inte har kunskap och förmåga att ta del av samhällets digitala tjänster. I ett samhälle där allt fler offentliga och privata tjänster digitaliseras blir det ett demokratiproblem. Ett förändrat medielandskap ställer också nya krav på förmågan att hantera, värdera och analysera det växande informationsflödet, och även att själv kunna uttrycka sig och skapa innehåll i olika medier.

En nyckelkompetens i dagens samhälle är därför digital kompetens och medie- och informationskunnighet (MIK), vilket biblioteken främjar genom arbetsmetoder som referenssamtal och användarundervisning och också tillgång till digitala verktyg. Även om uppdraget inom detta område är tydligt formulerat i bibliotekslagen utmanas biblioteken av de ökade förväntningar på samhällsservice som uppstår när andra verksamheter rationaliserar och lägger ner lokalkontor. Biblioteken tenderar att bli "samhällets sista utpost". Bibliotekens roll i samhället under kristider behöver också förtydligas, något som sattes på sin spets under covid 19-pandemin. Det finns en pågående diskussion om bibliotekets roll i totalförsvaret med utgångspunkt i allmänhetens informationsbehov. För att hantera situationen krävs bred samverkan med olika samhällsliga aktörer.

För att upprätthålla kvalitet och erbjuda relevanta tjänster behöver biblioteken arbeta med digitalisering som en metod för verksamhetsutveckling. En långsiktigt hållbar digitalisering kräver att digitala lösningar tar sin utgångspunkt i faktiska verksamhetsbehov, samt att satsningar och kunskapsutveckling kan återanvändas och delas med andra.

Men biblioteken berörs också av andras digitalisering. Ett snabbt förändringstempo i samhället, där digital delaktighet är en förutsättning för samhällslig inkludering, ställer nya krav på biblioteket som folkbildande institution. Detta innebär behov av stärkt samverkan och löpande kompetensutveckling.

Genom att arbeta med att främja barns och ungas medie- och informationskunnighet kan biblioteken visa inte bara hur digitaliseringen påverkar samhället och individen, utan också hur unga själva kan påverka digitaliseringen.

Därför vill den regionala biblioteksverksamheten under planperioden:

- Stödja bibliotekens samverkan kring och samordning av digitala tjänster och system.
- Främja delbara systemlösningar baserade på öppen källkod för ökad valfrihet och minskat leverantörsberoende.
- Främja utveckling av bibliotekens metoder för att öka människors digitala kompetens och medie- och informationskunnighet.
- Stärka bibliotekens samverkan med andra aktörer genom Kraftsamling digitalisering.¹⁰

Internationalisering och omvärldsbevakning

Globaliseringens påverkan på mediasamhället är tydlig då villkoren för informationsspridning och kunskapsproduktion sker på en internationell arena. Biblioteken är en del av en världsomspännande rörelse med intresseorganisationer på internationell nivå. Internationella biblioteksmanifest och yrkesetiska vägledningar kopplar samman den lokala nivån med den globala. Den regionala biblioteksverksamheten arbetar med omvärldsbevakning i ett nationellt och internationellt sammanhang för att skapa möjligheter till ett globalt samarbete genom exempelvis Unescos nätverk för kreativa städer, City of Literature, AIR Litteratur Västra Götaland och arbetet med att ta emot fristadskonstnärer till kommuner i Västra Götaland. Yttrandefrihet är en oundgänglig del av den demokratiska infrastrukturen och det krävs inte bara lagar och konventioner utan också plattformar och resurser för att möjliggöra för en mångfald av röster att komma till tals.

Därför vill den regionala biblioteksverksamheten under planperioden:

- Stödja interkulturellt och internationellt samarbete.
- Bedriva utbildningsverksamhet som länkar samman den internationella, nationella och lokala nivån.

¹⁰ Arbetet innefattar bland annat nätverk för kommunala digidelcentra, [Västsvensk kraftsamling digitalisering - Västra Götalandsregionen \(vgregion.se\)](http://Vastsvensk.kraftsamling.digitalisering-Vastra.Gotalandsregionen.vgregion.se)

Så togs biblioteksplanen fram och så följs den upp

Planarbetet har omfattat digitala och fysiska möten med folkbibliotekschefer och medarbetare i Västra Götaland samt medverkan på delregionala kulturpolitiska dialogmöten i Fyrbodalsregionen, Göteborgsregionen, Sjuhäradsregionen och Skaraborgsregionen. De olika biblioteksverksamheter som bedrivs i Västra Götalandsregionen som huvudman har själva beskrivit sina verksamheter och utvecklingsmål. Utifrån den regionala biblioteksplanen skapas årliga verksamhetsplaner för den regionala biblioteksverksamheten som följs upp årligen i form av årsrapporter. Kungliga biblioteket samlar årligen in uppgifter från biblioteksverksamheten som presenteras i årsrapporter. Dessa rapporter samt övrig relevant nationell statistik integreras i uppföljningen på regional nivå.

Bilaga 1: Biblioteksverksamheter i Västra Götaland

I Västra Götaland finns olika typer av bibliotek: folkbibliotek, skolbibliotek, forskningsbibliotek, sjukhusbibliotek, folkhögskolebibliotek, specialbibliotek, fängelsebibliotek och företagsbibliotek och arbetsplatsbibliotek. De biblioteksverksamheter som Västra Götalandsregionen är huvudman för omfattar den regionala biblioteksverksamheten, sjukhusbibliotek, skolbibliotek vid naturbruksgymnasier, folkhögskolebibliotek samt specialbibliotek vid museer och Göteborgs botaniska trädgård.

Folkbibliotek

Varje kommun ska ha folkbibliotek enligt bibliotekslagen (6 §). I Västra Götalands 49 kommuner finns 174 folkbiblioteksenheter varav 44 är kombinerade folk- och skolbibliotek (år 2022). I många kommuner finns huvudbibliotek och filialbibliotek eller närbibliotek och i de större städerna finns stadsdelsbibliotek. I Västra Götaland finns flera bibliotekssamarbeten, där kommunerna samverkar kring gemensamma systemlösningar och medieförsörjning för att öka invånarnas tillgång till bibliotekets tjänster. Det fysiska beståndet var 2,82 per invånare på folkbiblioteken i länet år 2022, vilket är något under genomsnittet för landet

(2,98) enligt statistik från Kungliga biblioteket.¹¹ I Kungliga bibliotekets statistik för verksamhetsåret 2022 kan man se att folkbiblioteken i Västra Götaland ligger nära riksgenomsnittet i många mätpunkter, men det framgår också att det finns stora skillnader mellan kommunerna i Västra Götaland. Till exempel: i en kommun kan 9% av befolkningen vara aktiva låntagare, och i en annan 92%, och när det gäller fysiska besök finns det en spännvidd mellan 1,2 och 10,1 besök per invånare. Det finns också stora skillnader när det gäller vad en kommun satsar på inköp av fysiska medier, från 5 kr till 70 kr per invånare (genomsnittet i Västra Götaland är 36 kr per invånare).

Bibliotekens digitala tjänster är bland annat lästips på bibliotekens webbplatser, reservationer och omlån, sökningar i bibliotekskataloger och databaser samt nedladdning av e-medier. Utöver fysiska och digitala böcker har folkbiblioteken en bred programverksamhet med en mängd aktiviteter kopplat till uppdragen om kunskapsförmedling, fri åsiktsbildning, läsfrämjande och främjande av digital kompetens och medie- och informationskunnighet. Många gånger sker programverksamheten i samverkan med andra aktörer. Betydelsen av folkbiblioteket som kulturbärande institution är fortsatt stor. Folkbiblioteken fungerar som viktiga kulturella mötesplatser i lokalsamhället, som studierum och som platser för rekreation. En del bibliotek har ”meröppet”, vilket innebär att biblioteket är tillgängligt för besökare vissa tider även när det inte finns personal på plats. Biblioteken genomför också aktiviteter utanför bibliotekets väggar. I många kommuner finns mobila bibliotek genom bokbussar, bokbilar eller lådcyklar. Uppsökande och utåtriktad biblioteksverksamhet sker på förskolor, på äldreboenden, inom barnhälsovård och öppna förskolor, på festivaler och badplatser.

Folkbibliotekens uppdrag är stora och utmanande, och verksamheten är därför bred och komplex. Biblioteken spelar flera roller: utbildande, kulturella och sociala. Inte sällan överlappar de olika rollerna varandra. Biblioteken är betydelsefulla aktörer i lokalsamhället – de arbetar med att möta människors behov av information, kunskap, kultur och gemenskap. Biblioteken ger tillgång ett brett utbud av medier och material och samtidigt är de en plats där människor möts för dialog och inspiration genom programverksamhet och aktiviteter. Verksamheten sker i bibliotekens lokaler och utanför biblioteken genom utåtriktade och uppsökande aktiviteter. Bibliotek är därför både en plats och en funktion. De arbetar för att ge människor med olika förutsättningar likvärdig tillgång till information, kunskap och kultur genom olika skeden i livet.

¹¹ <https://www.kb.se/samverkan-och-utveckling/biblioteksstatistik/hamta-ut-statistik.html> (Hämtad 2024-01-12)

Skolbibliotek

Alla elever i Sverige ska ha tillgång till skolbibliotek. Skollagen och bibliotekslagen styr skolbibliotekens verksamhet. Skolbiblioteken arbetar med att främja läsning, digital kompetens och språkutveckling. Rektorn på en skola ansvarar för att skolbiblioteket används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens. Skolinspektionen har tillsynsansvar för skolbiblioteken och granskar skolorna utifrån fyra kriterier, att 1) eleverna har tillgång till ett skolbibliotek i den egna skolenhetens lokaler eller på rimligt avstånd från skolan som gör det möjligt att kontinuerligt använda biblioteket som en del av elevernas utbildning för att bidra till att nå målen för denna, 2) biblioteket omfattar böcker, facklitteratur och skönlitteratur, informationsteknik och andra medier, 3) biblioteket är anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning och 4) skolbiblioteket används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens samt fungerar som ett stöd i elevens lärande och utveckling.

Trots lagparagrafer i både skollag och bibliotekslag om alla elevers rätt till skolbibliotek är inte så fallet. Kungliga bibliotekets statistik och Skolinspektionens granskningar visar att många skolor, såväl i Västra Götaland som i hela landet, saknar skolbibliotek och utbildad skolbibliotekspersonal.¹² Den statliga utredningen *Skolbibliotek för bildning och utbildning* föreslår bland annat att det i skollagen ska stå att skolbibliotek ska vara bemannade, i första hand av utbildade bibliotekarier.¹³ Vidare föreslås också att rektor bör ansvara för samarbetet mellan lärare och skolbibliotekarier och att skolbiblioteket också bör finnas på själva skolan och bara om särskilda skäl finns samordnas med exempelvis folkbibliotek. Skolbibliotekets syfte ska vara att främja elevernas läsande och medie- och informationskunnighet. Regeringen har i sin budgetproposition för 2024 presenterat en satsning på bemanning av skolbiblioteken i landets kommuner och Kungliga biblioteket ska följa upp satsningen i sin årliga statistik.

I Västra Götaland finns 814 grundskolor och 140 gymnasieskolor (läsåret 2022/23).¹⁴

¹² Skolinspektionen. *Skolbiblioteket som pedagogisk resurs*. 2018.

¹³ SOU 2021:3 Skolbibliotek för bildning och utbildning

¹⁴ Skolverket. *Statistik*. 2023. <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik> (Hämtad 2023-05-02). Uppgiften om antalet gymnasieskolor är hämtad från [gymnasium.se](https://www.gymnasium.se) då Skolverket endast redovisar statistik på antalet skolenheter och många gymnasieskolor är uppdelade i flera enheter trots att de ligger på samma adress.

Naturbruksförvaltningen

Västra Götalandsregionen är huvudman för skolenheterna; Axevalla, Svenljunga, Sötåsen och Uddetorp, som alla drivs av Naturbruksförvaltningen. För samtliga fyra enheter har alla elever tillgång till skolbibliotek inom den egna skolenhetens lokaler. Inom Naturbruksförvaltningen arbetar en skolbibliotekssamordnare som samverkar med pedagoger för att göra skolbiblioteken till en naturlig del av undervisningen. För att tydligt ha en naturlig koppling till skolans pedagogiska arbete läggs vid inköp särskild vikt vid aktuell facklitteratur som anknyter till de olika inriktningarna vid varje specifik skolenhet. Under perioden 2024–2027 kommer särskilt fokus att ligga på att utveckla beståndet, undervisning inom informationssökning och källkritik samt att mer aktivt arbeta med att höja läskulturen på skolorna genom ämnesövergripande projekt.

Folkhögskolebibliotek

I Västra Götaland finns totalt 23 folkhögskolor varav 17 drivs av civilsamhälleaktörer (så kallade rörelsefolkhögskolor) och 6 drivs i Västra Götalandsregionens egen regi.¹⁵ Folkhögskolornas bibliotek är en del av skolornas pedagogiska verksamhet. De riktar sig till både kursdeltagare och personal. Biblioteken tillhandahåller läromedel och annan litteratur samt verktyg för informationssökning.

Folkhögskoleförvaltningen

De folkhögskolebibliotek där Västra Götalandsregionen är huvudman finns ett utbud, både när det gäller bokbestånd och digitala tjänster, som anpassats till de kurser respektive folkhögskola har. Alla folkhögskolebiblioteken har ett grundutbud som ger deltagare möjligheter att genomföra sina studier med biblioteket som en av resurserna. Två av folkhögskolornas bibliotek är till del bemannade med utbildade bibliotekarier. Folkhögskolorna nyttjar biblioteken i sin pedagogiska verksamhet samtidigt som folkhögskolorna inte har tillräckliga resurser att fullt ut bemanna alla folkhögskolebiblioteken med fackutbildad personal. Under perioden kommer folkhögskoleförvaltningen att stärka

¹⁵ Västra Götalandsregionen är huvudman för sex folkhögskolor: Billströmska folkhögskolan, Dalslands folkhögskola, Fristads folkhögskola, Grebbstads folkhögskola, Göteborgs folkhögskola och Vara Folkhögskola. Utöver dessa sex folkhögskolor finns det 17 så kallade rörelsefolkhögskolor i Västra Götaland: Angereds folkhögskola, Arbetarrörelsens folkhögskola i Göteborg, Arbetarrörelsens folkhögskola i Viskadalen, Axevalla folkhögskola, Borås folkhögskola, Hellidens folkhögskola, Helsingborgs folkhögskola, Hjo folkhögskola, Hjälmares folkhögskola, Kvinnofolkhögskolan, Ljungskile folkhögskola, Mimi folkhögskola, Mångkulturella Finska folkhögskolan, Nordiska folkhögskolan, S:t Elisabet folkhögskola, Vinga folkhögskola och Wendelsbergs folkhögskola.

folkhögskolebiblioteken för ökad inkludering, läskunnighet och språkutveckling. Detta eftersom folkhögskolornas verksamhet är anpassad till att vara pedagogiska resurser som når vuxna som har lite biblioteks- och läsvana.

Folkhögskoleförvaltningen kommer även att utveckla samverkan med folkbiblioteken i skolornas närområden.

Västra Götalandsregionens sjukhusbibliotek

Västra Götalandsregionen är huvudman för fyra medicinska bibliotek; NU-sjukvården, Sahlgrenska Universitetssjukhuset, Skaraborgs Sjukhus och Södra Älvsborgs sjukhus.¹⁶ Dessa medicinska bibliotek stödjer ett evidensbaserat arbetssätt och arbetar, inom respektive förvaltning, för att tillgodose verksamhetens behov av information och litteratur i kliniskt arbete, fortbildning samt i forsknings- och utredningsarbete.

Bibliotekens service kan skilja sig åt mellan sjukhusen, men gemensamt är informationssökning på uppdrag, handledning och undervisning i informationssökning och referenshantering samt tillgänglighet till litteratur i fysisk och digital form. Storlek och innehåll i de fysiska samlingarna varierar, medan de digitala bibliotekstjänsterna är gemensamma och administreras av de medicinska biblioteken. De digitala bibliotekstjänsterna är tillgängliga via E-biblioteket VGR, en webbplats med e-böcker, vetenskapliga tidskrifter, referensdatabaser och kliniska beslutsstöd inom medicin och vård som är tillgängliga för Västra Götalandsregionens samtliga medarbetare inom hälso- och sjukvård.

På Sahlgrenska Universitetssjukhuset finns BUS-biblioteket, ett bibliotek för barn och unga 0–18 år som är vårdtagare på sjukhuset, varav de flesta vistas på Drottning Silvias barnsjukhus. BUS-bibliotekets verksamhet innefattar den biblioterapeutiska aktiviteten Läsklubb och ett kulturprogram med scenkonst. Verksamheten är helt integrerad med lekterapi och har ett nära samarbete med sjukhusskolan. På samma sätt som dessa verksamheter ersätter barnets ordinarie skola och fritids, ersätter BUS-biblioteket barnets ordinarie kontakt med sitt hemmabibliotek och skolbibliotek. BUS-bibliotekets arbete är en aktivt hälsofrämjande del av vården och verksamheten har idag ett högt förtroende inom sjukhuset. Med det följer ett ansvar för biblioteket att förvalta möjligheter som ges, att bibehålla kvaliteten och att fortsätta utveckla arbetsmetoder för målgruppens bästa.

¹⁶ Från 2023 bedrivs NU-sjukvårdens akademiska/medicinska biblioteksverksamhet genom ett samverkansavtal med Högskolan Väst, fysiskt placerat i högskolans lokaler men också med digitala tjänster.

Sjukhusbiblioteket vid Kungälv's sjukhus avvecklas i sin helhet från och med den 1 december 2023 efter beslut av styrelsen för Sjukhusen i väster den 31 augusti 2023.

Forskningsbibliotek

Biblioteken vid universitet och högskolor ansvarar för informationsförsörjning inom de områden som anknyter till forskning och utbildning vid universitetet eller högskolan. Biblioteken har ofta stora fysiska samlingar, men också ofta betydande utbud av elektroniska resurser. Biblioteken arbetar med att ge studenter, lärare och forskare tillgång till vetenskapligt granskad information. De har också en viktig roll för forskningskommunikation när det gäller lärosätenas publikationsverksamhet och att tillgängliggöra forskningsresultat.

Högskolebiblioteken fungerar även som pedagogisk resurs, exempelvis utvecklar de studenternas informationssökning, informationsanvändning och akademiska skrivande samt stöttar forskares och forskarstuderandes publikationsstrategier. Förutom stöd för utbildning och forskning arbetar lärosätenas bibliotek också för bildning. Därmed är allmänheten också målgrupp.

I Västra Götaland finns fem lärosäten: Göteborgs universitet, Högskolan i Borås, Högskolan i Skövde, Högskolan Väst och Chalmers tekniska högskola.

Fängelsebibliotek

Kriminalvården driver de svenska fängelse- och häktesbiblioteken. Det finns inget lagkrav på att erbjuda biblioteksverksamhet, men det framgår i Europarådets Ministerkommittés rekommendation till medlemsstaterna att varje fängelse bör ha ett bibliotek som är tillgängligt för alla intagna och som är lämpligt utrustat med ett brett utbud för såväl rekreation som studier, i form av böcker och andra media. Rekommendationen anger också att där det är möjligt bör fängelsernas bibliotek anordnas i samarbete med ett allmänt bibliotek. Några anstalter har en särskild lokal för biblioteket med anställda bibliotekarier, medan andra har avtal med ett folkbibliotek som sköter verksamheten. På vissa anstalter är det kriminalvårdare som sköter biblioteksservicen. Kriminalvården har anstalter och häkten i sex av Västra Götalandsregions 49 kommuner.

Övriga bibliotek inom Västra Götalandsregionen

Specialbiblioteken arbetar med informationsförsörjning inom specifika ämnesområden. Målgruppen är den egna organisationen, sektorn eller det civila samhället. Dessa bibliotek finns vid statliga myndigheter, museer, arkiv, institut och stiftelser. Många specialbibliotek har unika samlingar och är en del i den nationella forskningsinfrastrukturen.

Flera institutioner och verksamheter inom Västra Götalandsregionens kulturförvaltning har bibliotek, exempelvis Naturhistoriska museet, Lödöse museum, Vitlycke museum, Studio Västsvensk Konservering, Kulturlagret, Forsviks bruk samt Slöjd och Byggnadsvård. Dessa bibliotek används idag främst som referensbibliotek för personalen. Utmaningen är att erbjuda en bredare målgrupp att nyttja dessa resurser. Detta skulle kunna uppnås genom en tydligare profilering och samverkan med extern specialistkompetens inom främst forskarsamhället och civilsamhället.

Göteborgs botaniska trädgårds bibliotek har både äldre och nyare litteratur inom botanik, systematik, hortikultur, med mera. Biblioteket används aktivt i verksamheten, exempelvis inom forskning eller utveckling av olika trädgårdsanläggningar.

Utöver de ovan nämnda biblioteken finns också privata bibliotek, såsom företagsbibliotek och arbetsplatsbibliotek.

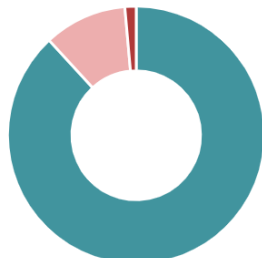
Uppföljning närvaro i grundskolan januari 2024

Varje månad följs närvaron upp i kommunens skolor och meddelas nämnden för utbildning, kultur och fritid. Statistiken lämnas totalt för kommunen samt per skolenhet.

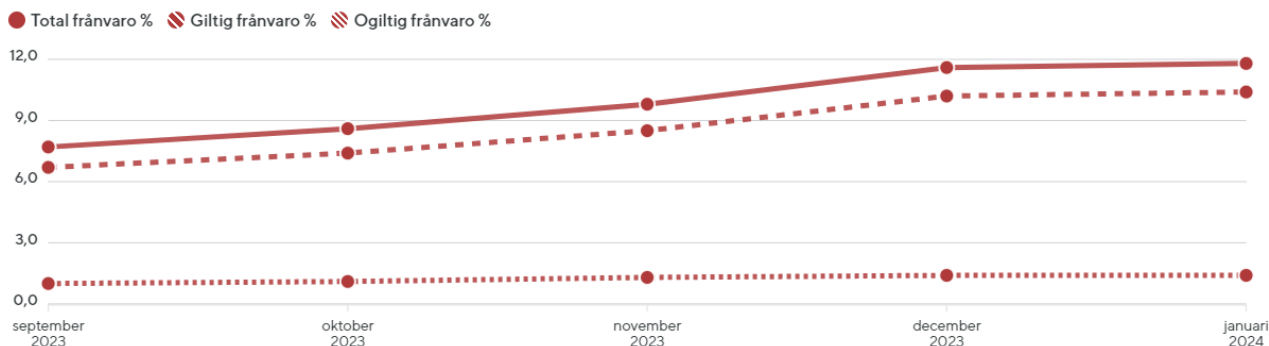
Materialet tas fram från Skola 24, det digitala närvarosystem som används i kommunens skolor. När fler månader följs upp kommer även jämförelser mellan månadernas resultat att presenteras, inom aktuell termin.

Frånvarostatistiken delas även in utifrån kön. Okänt kön innebär att eleven har tillfälligt personnummer och kön kan ej särskiljas.

Frånvaro ⓘ

	Totalt	Män	Kvinnor	Okänt kön
Frånvaro	11,8%	11,9%	11,7%	19,2%
Närvaro	88,2%	88,1%	88,3%	80,8%
Ogiltig frånvaro	1,4%	1,4%	1,3%	10,8%
Giltig frånvaro	10,4%	10,5%	10,4%	8,5%

Skola	Total frånvaro %
Backaskolan	13,0
Båtsmansskolan	11,9
Djupedalsskolan	12,5
Ekdalaskolan	14,0
Fagerhultsskolan	15,9
Furuhällsskolan	10,6
Hindåsskolan	11,0
Hällingsjöskolan	6,5
Härrydaskolan/Eskilsby	10,7
Högadalsskolan	13,0
Landvetterskolan F-9	13,5
Lunnaskolan	9,8
Rävlandaskolan F-9	13,2
Skinnefjällsskolan	8,3
Säteriskolan	10,3
Vällsjöskolan	5,6
Önnerödsskolan	9,5
Alla valda skolor	11,8

Protokoll

Lokalt programråd EI- och energiprogrammet, EE
Fredag 19 januari klockan 11.00-12.30, Rådasjön

Nr	Ärende	Anteckningar
1.	Välkommen och presentationsrunda	Mikael Svensson, rektor, hälsade alla välkomna och alla presenterade sig för varandra.
2.	Föregående mötets protokoll	Protokollet gick mycket kort genom och lades till handlingarna. Vi uppmärksammade framförallt att EI- och energiprogrammet är såväl en yrkes- som en högskoleförberedande utbildning samt att den nya programstrukturen med ämnesbetyg ska sjösättas inför läsåret 2025-2026.
3.	Syfte med lokala programråd	<p>Vi sammanhangsmarkerade utifrån vad vi som lokalt programråd är till för utifrån Skolverkets förklaring:</p> <p>Arbetet i programråden ska syfta till att göra utbildningssystemet mer flexibelt och lyhört för arbetsmarknadens behov och initiativ från huvudmännen och därmed bättre matcha utbildningsutbudet mot de kompetenser som arbetsmarknaden efterfrågar samt underlätta elevers övergång från yrkesutbildning till arbetsliv. (Skolverket)</p> <p>Vår röda tråd i vårt gemensamma arbete: Ett fokus är elevernas prestationer och deras anställnings- och utbildningsbarhet. Vilka förväntningar finns på eleverna när de kommer ut? Hur kan arbetsplatsförlagt lärande (APL) på bästa sätt planeras för att förväntningarna ska uppfyllas? Det lokala programrådet har tidigare sammanfattat att en elev ska karaktäriseras av följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Relevanta kunskaper för yrket • Engagemang och social kompetens • Samarbetsförmåga, entreprenöriella kompetenser • Yrkeskultur och yrkesidentitet
4.	Läget på programmet	Vi har tagit emot 32 nya elever i EE23, 31 stycken är kvar. De har goda förmågor och arbetar även fortsättningsvis framförallt med att få grundläggande kunskaper för yrket och med att utveckla sitt handlag.

Nr	Ärende	Anteckningar
		<p>Eleverna i åk 2 genomförde under v 42-51 sin första APL-period. Lärarna rapporterade om att vi hade tillgång till bra APL-platser och handledare. Våra elever fick på gruppnivå en varierande APL och möjlighet att få göra många olika moment som utvecklade deras förmågor.</p> <p>Många elever har efter sin APL arbetat på jullovet. Det tycker vi är väldigt bra med tanke på konjunkturläget.</p> <p>Under vårterminen går åk 3-eleverna ut på APL, v 6-17. De genomför även Elinstallatörsföretagens elsäkerhetsprov, ECY. De är därför i skolan några dagar under sin APL för att förbereda sig.</p> <p>Vi bedömer att de ska vara kvalificerade inför sin praktik och det pågår ett arbete med att säkerställa att det finns APL-platser för alla elever i åk 3 som gör att de får utmaningar i en kvalitetssäkrad miljö.</p> <p>Vår förhoppning är att många elever i åk 3 ska få förlängd APL under våren då de ska vara klara med sin utbildning och redo för yrket. Kurserna inom gymnasiegemensamma ämnen och individuellt val är planerade så att de avslutas i samband med APL. Det möjliggör nya strategier varav förlängd APL är en.</p> <p>Upplevelsen är att våra elever har ett gott rykte och är väl förberedda inför yrkeslivet. De har lärt känna branschen och blivit en del av yrkesidentiteten och kulturen.</p> <p>Ednia rankar El- och energiprogrammet som det näst bästa i GR. Placeringen grundar sig på undervisningens kvalitet utifrån ett elevperspektiv. Nationella provresultat väger tungt och ”glädjebetyg” straffas.</p> <p>Resultaten och kvalitetsindikatorerna är hämtade från nationell statistik. Konkret är det ett sammanvägt mått utifrån:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Resultat på nationella prov • Genomsnittliga avgångsbetyg • Relation mellan resultat på nationella prov och avgångsbetyg • Andel behöriga lärare • Andel elever som tar examen inom fyra år • Arbetsmarknadsutfall • Resultat av Skolinspektionens enkätundersökningar med elever och lärare
5.	Samarbete med elevhälsan	<p>Lärarna som undervisar åk 3 på programmet har ett planerat samarbete med elevhälsan på skolan. Projektet har omfattat tre stycken tillfällen hittills och handlar om värdegrundsfrågor och etiska dilemman i branschen. På förra mötet lyfte såväl lärare som branschen vikten av att samtala om etiska</p>

Nr	Ärende	Anteckningar
		<p>dilemman som rör arbetsmiljön. På skolan har vi samtalat om att våra elever ska få samtala om t ex:</p> <p>Hur vill man bli bemött på en arbetsplats och hur bör du bör bemöta andra?</p>
6.	<p>Rapport från nationella programrådet</p>	<p>Martin Frejinger informerade om den statliga utredningen ”Fler vägar till arbetslivet”. Syftet med utredningen är att det i gymnasieskolan ska finnas flera vägar till arbetslivet som tar hänsyn till behoven på arbetsmarknaden, elevers olika förutsättningar för lärande och att många elever inte är redo att göra sitt yrkesval redan i årskurs nio.</p> <p>Utredaren ska lämna förslag som bidrar till att trygga kompetensförsörjningen och att fler elever får med sig de kunskaper de behöver för att kunna försörja sig själva. Konkret innebär uppdraget bland annat att:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lämna förslag på valbara yrkesutbildningar inom gymnasieskolan som i större utsträckning tar hänsyn till elevers olika förutsättningar • lämna förslag på förändringar för att elever som haft svårt att nå målen i grundskolan ska ges bättre möjligheter att förbereda sig för arbetslivet • föreslå hur elever på högskoleförberedande program som vill arbeta direkt efter gymnasieskolan ska kunna erbjudas yrkesutbildning som underlättar etableringen på arbetsmarknaden
7.	<p>APL</p>	<p>Våra elever i åk 2, EE22, har som sagt haft APL v 42-51. De har varit på APL fyra dagar/vecka och i skolan alla fredagar under perioden.</p> <p>Våra elever i åk 3, EE21, har APL v 6-17 2024. Vecka 8-12 är de ute fem dagar/vecka. De kommer att vara inne i skolan enstaka dagar för att förbereda sig för branschprovet, ECY.</p> <p>Två elever i åk 3 ska göra tre veckors APL på Malta.</p> <p>Elever från Malta har möjlighet att göra APL i Göteborgsområdet.</p> <p>Martin Eliasson & Valentin Sintorn från EE22 berättade om sina erfarenheter från APL. Båda eleverna var väldigt nöjda med sin praktik. De redogjorde för att de fått lära sig mycket. Man upplevde att friheten på vissa områden var större i arbetslivet än i skolan utifrån olika regler. Tidspressen var dock mer påtaglig på praktiken.</p> <p>Eleverna bedömde att de var relativt väl förberedda på ett generellt plan utifrån social kompetens, kunskaper och utrustning.</p>

Nr	Ärende	Anteckningar
		<p>Vi samtalade om vikten av att få en introduktion med samtal om säkerhet och risker och att den dialogen förs kontinuerligt under hela det arbetsplatsförlagda lärandet.</p> <p>Martin och Valentin bär framförallt med sig den utveckling i yrket man gick igenom och alla goda relationer med nya arbetskamrater.</p>
8.	Matchning vid APL	<p>Hur tänker skolans lärare respektive branschföreträdare kring matchning av elever? Vi samtalade utifrån nedanstående utgångspunkter.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Vikten av kunskaper? -Specifika utbildningar/certifikat? -Social kompetens? -Andra förmågor? <p>Skolans uppfattning är generellt att såväl APL-elevens som skolans status stärks om elevernas kunskaper matchar företagets förväntningar. Vidare är det av stor vikt att det tänkta yrkesmässiga innehållet för en elevs APL-period kan genomföras med framgång. Den insikten, som vi på skolan har, uppmärksammas positivt ute hos företagen.</p> <p>Bedömningen är att vi på Hulebäcksgymnasiet har varit tidiga med matchningen av elever och att utbildningen innan APL handlat om elkunskaper och en kunskap om vilka förväntningar branschen har på en elev på APL. De förberedelser vi har gjort med eleverna är styrda efter de förväntningar och krav som vi lyssnat in från branschen.</p> <p>Vi vill fortsatt uppfattas att vara den mest seriösa skolan och vi vill signalera att vi även uppmärksammat företagets arbete för våra elever. En nyfiken fråga från oss som skola i sammanhanget är:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hur tänker branschföreträdare om säkerhet och handlingsplaner för elever som gör APL? • Hur kan vi utveckla vårt samarbete för att underlätta i det gemensamma arbetet? <p>Vi får på mötet mycket bekräftelse på att det i branschen finns ett genomtänkt upplägg kring risker och vikten av säkerhet. På många byggen bedöms elbranschen vara ett föredöme; <i>"vi jobbar säkert eller inte alls"</i>.</p> <p>Exempel på punkter i det systematiska arbetet som sker är:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Checklista gällande kläder och säkerhetsutrustning • Grundriskanalys • Info från skolan om APL-eleven och introsamtal

Nr	Ärende	Anteckningar
		<ul style="list-style-type: none"> • Uppföljningssamtal under APL <p>Vi beslutar om att tillsammans med branschen försöka arbeta vidare med en mall för riskanalys som exempel.</p>
9.	Handledarutbildning	<p>Vi samtalade kort om vår handledarutbildning. Den utgår från följande innehåll:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eleven som tonåring och praktikant • Skolans uppdrag • Handledarens roll <p>Handledarutbildning genomförs den 30/1 kl 11.30-16.30 i ”Gröna rummet” i Kulturhuset i Mölnlycke (lunch och fika serveras).</p> <p>Handledare kan även få stöd i att ta emot en elev som ska göra APL på: https://www.skolverket.se/getFile?file=10295</p>
10.	Övrigt	Inga övriga frågor lyftes.
11.	Nytt mötesdatum	Vi beslutar att nästa lokala programråd preliminärt genomförs fredagen den 20/9 2024 kl 11.00-12.30. Kallelse med lokal kommer men ”save the date” redan nu.
12.	Mötets avslutning	Rektor tackade mötesdeltagarna för ett bra möte och önskade alla en fortsatt bra dag och en trevlig helg.

Protokoll

Lokalt programråd Fordons- och transportprogrammet
Onsdag 7 februari klockan 15:00-16:30 i F10

Ärende	Anteckningar
Välkommen och presentationsrunda	Mikael Svensson, rektor på Fordons- och transportprogrammet, hälsade alla välkomna och vi genomförde en kort presentationsrunda.
Föregående mötesanteckningar	Vi gick kort genom föregående mötets anteckningar.
Syfte med lokalt programråd	<p>Vi sammanhangsmarkerade utifrån vad vi som lokalt programråd är till för utifrån Skolverkets förklaring: <i>Arbetet i programråden ska syfta till att göra utbildningssystemet mer flexibelt och lyhört för arbetsmarknadens behov och initiativ från huvudmännen och därmed bättre matcha utbildningsutbudet mot de kompetenser som arbetsmarknaden efterfrågar samt underlätta elevers övergång från yrkesutbildning till arbetsliv.</i> (Skolverket)</p> <p>Vår röda tråd i vårt gemensamma arbete: Ett fokus är elevernas kunskaper och prestationer samt anställningsbarhet.</p> <p>Vilka förväntningar finns på eleverna när de kommer ut? Hur kan arbetsplatsförlagt lärande (APL) på bästa sätt planeras för att förväntningarna ska uppfyllas?</p>
Läget på programmet, samarbete skolarbetsliv och APL-perioder	<p>Vi har under det senaste året planerat för och genomfört läkarundersökningar för våra elever så att de ska kunna få tjänstbarhetsintyg som krävs för att man ska få arbeta med allergiframkallande ämnen.</p> <p>Bakgrunden är att exponering av isocyanater och cyanoakrylater kan leda till allergisk astma vilket förhindrar/försvårar anställningsbarhet. Under hösten 2023 gjorde våra elever i åk 1 sin första undersökning och nästa genomförs i april 2024.</p> <p>Våra elever i FT22 har gjort sin andra APL under höstterminen, v 43-51. De har arbetat med att söka egna platser och lärt sig mycket i den processen. Såväl elever, lärare och handledare är nöjda med våra elevers bemötande, uppträdande, kunskapsmässiga och sociala kompetens.</p> <p>En elev har valt Matematik 2a, sex elever går Svenska 2 och nio stycken har valt att gå Engelska 6. Målet för eleverna är att få en behörighet för fortsatta studier efter gymnasiet.</p>

Åk 3-eleverna är ute på APL v 6-17. V 8-12 är de ute fem dagar/vecka. Två elever gör APL på Malta v 8-10.

En elev har valt att studera Svenska 3 för att få en högskoleförberedelse.

Noa i FT22 berättar om sina erfarenheter från APL som genomfördes på en MC-verkstad. Han känner sig väl förberedd inför APL, inte minst gällande vikten av att komma i tid, ha kontakt med sin handledare och lärare vid eventuell sjukdom, hålla ordning och reda på sin arbetsplats och ha rena kläder.

Noa berättar att han inledningsvis fick auskultera för att se och lära. Sedan fick han successivt pröva på mer och mer avancerade arbeten så att han fick växa in i mekanikerrollen på ett tryggt vis.

Vi samtalar om vikten av att våra APL-elever ska ha mod att våga ta initiativ och ansvar under sin APL som en del av den personliga utvecklingen. Lärarna kan med tydlighet se att eleverna växer och mognar på sin praktik. Det är tydligt att de utvecklar yrkesidentitet och blir en del av yrkeskulturen under sin APL.

Vi lyfter kort att två elever i åk 3 ska göra delar av sin APL på Malta. Att göra delar av sin praktik utomlands i en annan ledarskapskultur berikar, utvecklar den sociala kompetensen och språket. Vidare är det ett led i att påvisa att det finns möjligheter att arbeta utomlands. Att eleverna bor i egna lägenheter och får ta ansvar för ett hushåll är också något som gör att man växer som människa och utvecklas personligt.

För att på ett generellt sätt säkerställa att våra elever som gör APL gör den i en schysst och säker arbetsmiljö har vi utvecklat vårt arbete med riskanalyser. Särskilt angeläget har det varit för våra elever som gör APL utomlands. Vi har därför specificerat vilka verktyg och maskiner de kan hantera och får använda under sin APL. Vidare vilka krav som finns på såväl den fysiska som psykosociala arbetsmiljön som de ska verka i.

APL är som bekant lärande på en eller flera arbetsplatser som ska bidra till att eleverna utvecklar yrkeskunskaper och en yrkesidentitet samt förstår yrkeskulturen och blir en del av yrkesgemenskapen på en arbetsplats.

APL omfattar minst 15 veckor praktik under elevens treåriga utbildning. Eleverna på FT gör under innevarande läsår APL enligt nedan:

Åk 1, FT23, v 20-22 2024 – 13/5-29/5, ej helger

Åk 2, FT22, v 43-51 2023 - 23/10-19/12, ej fredagar

Åk 3, FT21, v 6-17 2024 – 5/2-25/4 fyra dagar/vecka MEN:

Vecka 8-12 gör eleverna APL fem dagar/vecka

	<p>På förra mötet bestämde vi att vi skulle samtala mer djupgående på hur branschen ser på våra APL-perioder. Bakgrunden är att det i utvärderingar med elever i åk 3 har framkommit att de gärna ser att de har APL mer kontinuerligt under sin utbildning. Vi samtalade därför utifrån ett APL-upplägg enligt förslaget nedan:</p> <p>Åk 2 ht: hela v 35, 43 + måndagar och tisdagar hela terminen</p> <p>År 3 vt: hela v 3, 8-12, måndagar och tisdagar resterande veckor hela terminen</p> <p>Mötets deltagare såg fördelar med att våra elever får ha APL under större delar av läsåret och blandningen med att få vara på APL under en eller flera hela veckor med "strödagar". Det blir på så vis en kontinuitet i utvecklandet av yrkesidentiteten och förutsättningarna för att bli en i arbetsgruppen och utveckla yrkeskultur.</p> <p>Beträffande att utveckla kunskaper kan det bli fler möjligheter till repetition och mängdträning. Vidare kan arbetet i skolan på ett enklare vis kombineras med vad eleven gör på APL.</p> <p>Slutligen inventerade vi hur många utbildade handledare det finns på de företag som var representerade. Vi noterade att vi har ett fåtal utbildade handledare men att det finns en vilja att medarbetare ska gå handledarutbildning.</p> <p>En skola som är knuten till Motorbranschcollege har som krav att ha utbildade handledare varför det är angeläget att vi kan hitta former för utbildningen. Vi samtalar om att det är klokt att erbjuda utbildningen flera gånger varje år och lägga utbildningen då det råder lite av lågsäsong i MC-branschen som exempel.</p> <p>Skolan återkommer i frågan.</p>
<p>Motorbranschcollege, MBC</p>	<p>Ulf arbetar med vår ansökan för att bli Motorbranschcollege. Ulf redogjorde för grunderna för certifiering och vilka steg vi ska ta i processen. Vi är klara med vår grups sammansättning och vi har haft vårt första möte. Processen förväntas avslutas under 2024, närmare bestämt den 28/8. Certifieringsprocessen kan beskrivas som ett systematiskt kvalitetsarbete utifrån olika indikatorer.</p> <p>Arbetet fortlöper utifrån följande indikatorer:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ett Motorbranschcollege stärker kompetensförsörjningen 2. Ett Motorbranschcollege samverkar med motorbranschen 3. Ett Motorbranschcollege arbetar med kvalitetssäkring och har nöjda elever 4. Ett Motorbranschcollege kompetensutvecklar yrkeslärarna 5. Ett Motorbranschcollege har ändamålsenliga maskiner, utrustning och lokaler 6. Ett Motorbranschcollege ger eleverna ett kvalitetssäkrat

	<p>arbetsplatsförlagt lärande</p> <p>Det nuvarande arbetet innebär att vi dokumenterar vad vi gör utifrån indikatorerna ovan. På nästa möte med MBC-gruppen ska vi arbeta med punkt 5. Den indikatorn konkretiseras i följande:</p> <p>5.1 Inventering av befintliga maskiner 5.2 Kartläggning av behov 5.3 Kartläggning av skolans lokaler</p> <p>Kartläggning och utvärdering av lokaler, inventering av verktyg och maskiner sker utifrån Motorbranschens utrustningslista.</p>
<p>Rapport från det nationella programrådet</p>	<p>Martin Frejinger rapporterade från det nationella programrådet för Fordons- och transportprogrammet. På rådet samtalade man om arbetet för ökad jämställdhet inom branschen utifrån frågor såsom hur man ska göra yrken i branschen mer attraktiva för kvinnor.</p> <p>Man ser en positiv utveckling inom transportbranschen och åkerierna men ej inom mekanikeryrkena. Följderna av att fler kvinnor arbetar som chaufförer är flera. Inte minst kan man se färre skador på fordonen och en minskad bränsleförbrukning.</p> <p>På vårt möte framkommer det att branschen samarbetar med media i försök att sätta branschens yrken på kartan för att på så vis nå ungdomar. Det handlar t ex om TV-program som kommer att sändas på Discovery inom kort. Vidare kommer branschen att ge möjlighet för högstadiel elever att tillsammans med sina vårdnadshavare besöka en verkstad för att få upp ögonen för olika yrken och arbetsmiljön på en modern verkstad.</p> <p>På det nationella programrådet är även frågan om dimensionering av yrkesprogram föremål för diskussion. Branschen upplever att Skolverket gör en felbedömning av antalet utbildningsplatser som krävs.</p> <p>Slutligen informerade Martin om utredningen "Fler vägar till arbetslivet". Syftet är att utreda hur kompetensförsörjningen ska kunna tryggas.</p>
<p>Marknadsföring och antagningsläget inför ht 2024</p>	<p>För att säkerställa vårt arbete med att rekrytera nya elever inför framtiden har vi under hösten och vintern planerat och genomfört olika aktiviteter såsom:</p> <p>Gymnasiemässan 7-9/11 Öppet hus för åk 9 på skoltid 14/11 Hulekvällar 27/11-30/11 Öppet hus 13/1 Besök på Ekdalaskolan, åk 8, 1/2</p> <p>Under den kommande perioden kan elever som vill "skugga" på programmet. Tanken är de ska få insyn i det praktiska och</p>

	<p>teoretiska arbetet på utbildningen. Vi hoppas att det kan intressera fler flickor så att de får upp ögonen för programmets innehåll.</p>
Övrigt	<p>Frågan om hur det kommer sig att endast ett yrkesprogram är tillgängligt för NIU, nationell idrottsutbildning, lyftes. Rektor svarar att det beror på förutsättningar gällande lokaler och schema. Eleverna som går NIU går i vissa klasser tillsammans med elever som ej går NIU. När NIU-eleverna har vissa lektioner utifrån sin idrott måste deras klasskamrater vara lediga, vilket innebär att NIU inte kan vara tillgängligt på alla skolans utbildningar. Då får vi inte ihop vårt schema och/eller våra elever kan få håltimmar och därmed långa skoldagar.</p> <p>Det pågår dock en utredning om att försöka lägga det individuella valblocket av kurser på såväl teoretiska program som yrkesprogram parallellt. Det kan öppna nya möjligheter. För att lösningen ska kunna genomföras måste vi ha tillräckligt många lärare och klassrum tillgängliga.</p>
Nästa mötesdatum	<p>Nästa möte hålls preliminärt 2024-09-25 kl 15.00-16.30 på Hulebäcksgymnasiet. Mötet kan eventuellt flyttas med tanke på MBC-certifieringen. Kallelse kommer men "save-the-date" redan nu.</p> <p>På mötet kommer vi bland annat att följa upp våra elevers arbete med etiska dilemman i branschen och arbetslivet.</p>
Mötets avslutning	<p>Ulf, Valon och Mikael tackade mötesdeltagarna för ett bra och konstruktivt möte.</p>

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**
Avdelning 4

DOM
2024-02-07
Meddelad
i Göteborg

Mål nr
6509-23
6513-23
6521-23
6524-23

KLAGANDE

Kajsa Lackovic, [REDACTED]

MOTPART

Härryda kommun

ÖVERKLAGADE BESLUT

Nämndens för utbildning, kultur och fritid i Härryda kommun beslut
den 9 maj 2023, dnr §§ 114, 115, 121, 123

SAKEN

Laglighetsprövning enligt kommunallagen (2017:725)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandena.

BAKGRUND

Genom de överklagade besluten avslag Nämnden för utbildning, kultur och fritid i Härryda kommun framställda yrkanden i ärenden om

- § 114 att anställa fler elevassistenter (mål nr 6509-23),
- § 115 att utveckla en central enhet för elevassistenter (mål nr 6513-23),
- § 121 permanent föreningsstöd (mål nr 6521-23), samt
- § 123 ökad lärartäthet (mål nr 6524-23).

YRKANDEN M.M.

Kajsa Lackovic yrkar att de överklagade beslutet ska upphävas och anför i huvudsak följande. Besluten har inte tagits på rätt sätt. Den 15 december 2022 antog kommunfullmäktige i Härryda kommun en budget med uppdrag till kommunens nämnder. När uppdragen ånyo lyftes på nämnden i maj 2023 avslogs de av nämnden – detta trots att beslut om genomförande redan tagits av fullmäktige. Hon anser att nämnden, i enlighet med 5 kap. 4 § kommunallagen, ska genomföra det som beslutats av kommunfullmäktige och inte kunna överpröva den av fullmäktige beslutade riktningen.

Härryda kommun anser att överklagandena ska avslås och anför bland annat följande. Klaganden har inte visat att de överklagade besluten är olagliga i något av de hänseenden som anges i 13 kap. 8 § kommunallagen. Av kommunens styrmodell, och den etablerade tillämpningen av denna, följer att den nämnd som är ansvarig för berörd verksamhet ska fatta beslut om mål, inriktningar och eventuella uppdrag på detaljerad nivå. De överklagade besluten härrör från ett uppdrag från kommunfullmäktige på detaljerad nivå, vilket innebär en avvikelse från kommunens styrmodell. Av rättspraxis (RÅ 1981 Ab 289) följer att det i vissa fall kan accepteras att kommunens nämnder gör avsteg från beslut som kommunfullmäktige fattat. Sådana avsteg kan vara

godtagbara då nya omständigheter uppkommit, vilket det varit fråga om i förevarande fall med hänsyn till det förändrade ekonomiska läget och fullmäktiges uppdrag om att vidta åtgärder för att nå de finansiella målen. Mot denna bakgrund har nämnden varit behörig att fatta de överklagade besluten.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Enligt 13 kap. 8 § första stycket kommunallagen ska ett överklagat beslut upphävas, om 1) det inte har kommit till på lagligt sätt, 2) beslutet rör något som inte är en angelägenhet för kommunen eller regionen, 3) det organ som har fattat beslutet inte har haft rätt att göra det, eller 4) beslutet annars strider mot lag eller annan författning.

Av äldre förarbeten framgår att begreppet kommunalt beslut är mycket vidsträckt. Det kommunala beslutets innehåll och rättsliga verkningar framstår inte som det primära på samma sätt som i fråga om beslut av statlig förvaltningsmyndighet. Den yttre formen, att beslutet upptagits i ett protokoll, får i stället en avgörande betydelse (SOU 1982:41 s. 59 f.). Även nämndbeslut som framstår som ett självständigt avgörande, om beslutet grundats på förvaltningsbefogenheter som nämnden har fått genom delegation från fullmäktige eller genom författningsbestämmelse, är överklagbara (prop. 1975/76:187 s. 544 och s. 549).

De i målen aktuella besluten är sådana som kan överklagas genom laglighetsprövning.

Förvaltningsrättens prövning i dessa mål är begränsad till en prövning av om de överklagade besluten är olagliga eller inte har tillkommit på lagligt sätt enligt bestämmelserna i 13 kap. 8 § första stycket kommunallagen.

Förvaltningsrätten får alltså inte pröva de överklagade beslutens lämplighet och inte heller sätta annat beslut i dess ställe.

Det är Kajsa Lackovic som har bevisbördan för att besluten är olagliga enligt bestämmelserna i 13 kap. 8 § första stycket kommunallagen.

Frågan i målen är om nämnden för utbildning, kultur och fritid i Härryda kommun har haft rätt att avslå de yrkanden som framställts i de aktuella ärendena på sätt som gjorts.

I 6 kap. 6 § första stycket kommunallagen föreskrivs att nämnderna, var och en inom sitt område, ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten. Om dessa inte följs kan en nämnd eller dess utskott ha överskridit sin befogenhet (jfr RÅ 1987 ref. 28).

De aktuella besluten innebär att nämnden inte har vidtagit några åtgärder. Sådana beslut kan i principiellt hänseende inte medföra att nämnden överskridit sina befogenheter – möjligen kan ett annat synsätt intas när det är fråga om myndighetsutövning. En nämnds passivitet eller underlåtenhet att genomföra uppdrag som lämnats till nämnden av kommunfullmäktige får i stället granskas av exempelvis den kommunala revisionen eller genom väljarnas ansvarsutkrävande i allmänna val.

Det sagda innebär att en laglighetsprövning av beslut varigenom en nämnd inte vidtagit några åtgärder i princip inskränks till om beslutet fattats på ett formellt korrekt sätt, exempelvis med iakttagande av jävsregler och beslutsförhet. I målen har inte gjorts gällande att det förekommit några sådana omständigheter.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**

DOM
2024-02-07

6509-23
6513-23
6521-23
6524-23

Kajsa Lackovic har således inte visat att de överklagade besluten ska upphävas i enlighet med bestämmelserna i 13 kap. 8 § första stycket kommunallagen. Överklagandena ska således avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (FR-03)

Magnus Nylander
Rådman

Föredragande i målet har varit föredragande juristen Emmy Hultgren.

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG**
Avdelning 4

BESLUT
2024-01-30
Meddelat
i Göteborg

Mål nr
6516-23
6518-23

KLAGANDE

Kajsa Lackovic, [REDACTED]

MOTPART

Härryda kommun

ÖVERKLAGADE BESLUT

Nämnden för utbildning, kultur och fritid i Härryda kommuns beslut
den 9 maj 2023, dnr §§ 116 och 120

SAKEN

Laglighetsprövning enligt kommunallagen (2017:725)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avvisar överklagandena.

BAKGRUND

Vid sammanträde den 9 maj 2023 behandlade nämnden för utbildning, kultur och fritid i Härryda kommun (nämnden) två ärenden gällande dels uppdrag om fler skolkuratorer och skolpsykologer (§ 116), dels uppdrag om minskade köer i kulturskolan (§ 120).

Genom de överklagade besluten bestämde nämnden dels att uppdra åt förvaltningen att utreda lämpligt antal skolkuratorer respektive skolpsykologer samt eventuella ekonomiska effekter för att uppnå sådant antal (§ 116), dels uppdra åt förvaltningen att redogöra för hur kösituationen beträffande kulturskolan ser ut (§ 120).

YRKANDEN M.M.

Kajsa Lackovic yrkar att besluten ska upphävas och anför bl.a. följande. Besluten har inte tagits på rätt sätt. Den 15 december 2022 antog kommunfullmäktige en budget med uppdrag till kommunens nämnder. När uppdraget ånyo lyftes i nämnden den 9 maj 2023 avslogs det av nämnden – detta trots att beslut om genomförande redan tagits av fullmäktige. Nämnden ska, i enlighet med 5 kap. 4 § kommunallagen, genomföra det som beslutats av kommunfullmäktige och inte överpröva den av fullmäktige beslutade riktningen.

Härryda kommun anser i första hand att överklagandena ska avvisas, i andra hand att överklagandena ska avslås. Kommunen anför följande. Nämndens beslut innebär att förvaltningen kommer att ta fram begärt underlag. Därefter kommer nämnden att behandla ärendena på nytt. Nämnden har således inte fattat slutligt beslut i ärendena utan de överklagade besluten får anses vara av rent förberedande art på sätt som avses i 13 kap. 2 § 2 kommunallagen.

Beslutet kan därmed inte överklagas. Nämnden har varit behörig att fatta de

överklagade besluten. Om förvaltningsrätten finner att överklagandena inte bör avvisas ska de därmed avslås.

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Enligt 13 kap. 2 § kommunallagen får följande beslut överklagas:

1. beslut av fullmäktige eller den beslutande församlingen i ett kommunalförbund,
2. beslut av en nämnd eller ett partssammansatt organ, om beslutet inte är av rent förberedande eller rent verkställande art,
3. beslut av förbundsstyrelsen eller en annan nämnd eller ett partssammansatt organ i ett kommunalförbund, om beslutet inte är av rent förberedande eller rent verkställande art, och
4. 4. sådana beslut av revisorerna som avses i 12 kap. 11 §.

Med beslut av rent förberedande art menas främst den situationen då nämnden inte utövar självständigt förvaltande funktioner. Detta är fallet då en nämnd agerar som beredningsorgan åt fullmäktige. Ett rent förberedande beslut kan även vara ställningstaganden under handläggningen av ett ärende som senare ska leda till ett beslut i den egna nämnden eller att nämnden beslutar att lämna ett yttrande till en annan nämnd som är beslutande organ (prop. 2016/17:171 s. 440).

De överklagade besluten innebär att nämnden lämnat två utredningsuppdrag till förvaltningen. Sådana beslut är typiskt sett av förberedande art – resultaten av utredningarna ska i regel senare återrapporteras till nämnden för ställningstagande. Eftersom det således är fråga om beslut av rent förberedande art är dessa beslut inte överklagbara alldeles oavsett hur besluten förhåller sig till av kommunfullmäktige eventuellt fattade beslut. Överklagandena ska därför avvisas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (FR-03)

Magnus Nylander

Rådman

Föredragande i målet har varit föredragande juristen Emmy Hultgren.

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

Anteckningar ungdomsråd

Datum och klockslag: 2023-12-06, kl. 14:00-16:00

Plats: Landvetter Kulturhus

Nr	Ärende	Mötesanteckningar/Beslut
1.	Mötets öppnande	Mötet öppnas.
2.	Förra mötets protokoll	Föregående protokoll går igenom. Inga kommentarer.
3.	Godkännande av dagordning	Dagordningen godkänns.
4.	Rapport från ungdomar i kommunen (Elevråd, Hulerådet, gårdsråd samt från ungdomsrådets förmöte)	<p>Fysisk arbetsmiljö</p> <p>Representanter från Djupedalsskolan lyfter brister i skolans fysiska miljö. De beskriver bland annat dåligt fungerande eluttag/tillgång till el och slitna lokaler.</p> <p>Per Vorberg (kommunalråd) beskriver att skolmiljön är en viktig fråga för kommunens politiker och att det finns avsatta pengar för att uppdatera kommunens utbildningslokaler. Han föreslår att rådet till kommande möte ska bjuda in en representant från Fastighetsfunktionen, som tar hand om kommunens lokaler, och som kan berätta mer om kommande arbete med skolornas lokaler.</p> <p>Hygienkrav matsal - klagomål</p> <p>En representant från Hulebäcksgymnasiet berättar att hen hittat ett hårstrå i maten vid lunchserveringen. Per Vorberg beskriver att alla matserveringar och matsalar har hygienkrav, och att det är bra att lämna klagomål via elevråd/matråd eller rektor när sådant här sker.</p>
5.	Rapport från politiken	<p>Per Vorberg uppdaterar rådet kring två områden som är aktuella inom kommunpolitiken; nya järnvägsspår och Västtrafiks linje 620.</p> <p>Nya järnvägsspår</p> <p>Trafikverket planerar två nya spår för sträckan mellan Göteborg och Borås. Denna fråga har diskuterats länge, i nära 40 år, men nu har samtalen landat på en detaljnivå där Härryda tillsammans med Trafikverket och andra aktörer så som Göteborgsregionen och omkringliggande kommuner pratar om placering av stationer, antal tågstopp per timma med mera.</p>

		<p>Frågan väcks om det behövs utbyggda spår då det går många bussar på sträckan mellan Mölnlycke och Göteborg. Här beskrivs att Göteborg stad inte har trafikmässigt utrymme att ta emot för mycket busstrafik, vilket är en anledning till att resande ska hänvisas till pendeltåg. En annan viktig anledning är hänsyn till miljö och utsläpp.</p> <p>Västtrafik linje 620 Västtrafik har beslutat att linje 620 ska sluta gå. Anledningen är att Västtrafik har köpt in nya bussar som är större än de tidigare och att dessa bussar är de för stora för att köra på de vägar linje 620 går. Politikerna i Härryda kommun är kritiska till detta och har bett Västtrafik att ändra beslutet.</p> <p>Kommunen ansvarar för grundskoleelevernas möjlighet att ta sig till skolan och behöver erbjuda elever skolskjuts om det inte finns andra sätt att ta sig till skolan. Detta gäller dock inte på samma sätt för elever i gymnasiet, som i stället får ett busskort. Detta blir nu problematiskt för de gymnasieelever som tidigare åkt linje 620 för att komma till skolan. En representant beskriver att det har varit svårt med busskommunikationen redan tidigare på den sträckan som buss 620 har gått. Bussen har inte gått på helger och på kvällar har man behövt föränmäla att man vill åka lång tid i förväg. Dålig kommunikation gör att vissa områden i kommunen blir mindre attraktiva att bo på. Det föreslås att Ungdomsrådet åter igen ska bjuda in Västtrafik för att fortsätta dessa samtal. Denna gång skulle det vara bra att bjuda in den politiska ledningen i Västtrafik, för att höra hur den tar in ungas perspektiv inför att de fattar sina beslut. <i>”Hur ni tänker att våra röster ska höras innan ni gör förändringar.”</i></p> <p>Viktiga frågor är vilka förändringar som ligger i planeringen för kommande år, och hur ska ungdomar höras kopplat till dem?</p>
6.	Ungdomsrådets instruktion	<p>Alexander Asp och Malin Fryknäs uppdaterar rådet på de nya datum som är aktuella för när förslaget till en ny ungdomsrådsinstruktion ska vara färdigt. Förslaget ska vara färdigt att lämnas över från ungdomsrådet den 3 maj och är planerat att tas upp i kommunstyrelsen den 30 maj.</p> <p>Diskussion i grupper om instruktionens innehåll Under mötet delades de närvarande in i grupper för fortsatta diskussioner om instruktionens innehåll. Följande rubriker diskuterades närmare; rådets syfte, uppgifter och sammansättning.</p>
7.	Internetuppkoppling på kommunens skolor	<p>Ungdomarna i rådet har under en längre period beskrivit att nätuppkopplingen på kommunens skolor varit dålig.</p>

Jonas Andersson, driftchef IT-funktionen, besökte rådet för att berätta om det arbete som sker för att stärka internettuppkopplingen på de kommunala skolornas datorer och för att svara på frågor.

Ungdomsrepresentanterna beskriver bland annat att uppkopplingen på flera skolor inte har klarat av att många är inloggade samtidigt, elever har ombetts att ladda ner saker hemma och lektioner har ställts in eller planerats om med kort varsel på grund av dålig uppkoppling.

Förstärkning av nätet i flera steg

Jonas Anderson beskriver att de håller på att genomföra en förstärkning av nätet på kommunens skolor som innehåller flera olika steg, bland annat dessa:

- Ca 300 nya accesspunkter kommer att sättas upp innan årsskiftet. Dessa kommer att göra nätet starkare och stabilare på skolorna. Vissa punkter ersätter tidigare, andra sätts upp på nya platser.
- När samtliga accesspunkter har bytts ut kommer den centra styrningen av uppkopplingen, som finns i källaren i kommunhuset, att uppdateras.
- Ett antal andra uppdateringar har också gjorts, kommunen har bland annat installerat en ny brandvägg. (En brandvägg är en säkerhetsanordning som ska skydda nätverk och datorer från intrång och virus.)

När samtliga av dessa förändringar är genomförda är förhoppningen att nätet kommer att gå snabbare och ha bättre täckning på samtliga skolor.

Informationen från Jonas Andersson svarar på flera av de frågor som lyfts av ungdomsrepresentanterna, exempelvis frågan om varför uppkopplingen i dagsläget fortsatt fungerar dåligt på Djupedalsskolan trots att de fått nya accesspunkter uppsatta. (De nya accesspunkterna kommer att vara i bruk först efter att alla accesspunkter är monterade och systemet uppdaterat.)

Felanmälan vid störningar

Det är viktigt att det görs felanmälningar när det är störningar i uppkopplingen på skolorna, så att IT-funktionen blir uppmärksam på om dessa. Det är därför bra om ungdomarna tar med denna information till sina respektive skol/klassråd. Alla anställda i kommunen kan göra felanmälan, så när elever upplever störningar i uppkopplingen ska de lyfta detta till sina lärare eller rektor, som ska rapportera vidare.

Filter

Kommunens nätverk har filter med inställningar för att exempelvis säkra att inte pornografiskt innehåll ska kunna visas. Ibland kan det dock

		upplevas som att filtren rensar bort sidor den inte borde. Även detta filter uppdateras något genom installationen av den nya brandväggen.
8.	Övriga frågor	LUPP (Lokal uppföljning av ungdomspolitiken) Kommunens ungdomar i år 8 i grundskolan och år 2 i gymnasiet har under oktober och november fått genomföra en digital enkät med frågor om hur det är att vara ung i Härryda kommun. Resultaten kommer att presenteras under 2024 och är en bra utgångspunkt för ungdomsrådets kommande arbete.
9.	Mötet avslutas	Mötet avslutas.

Närvarande

Politiker

Per Vorberg, vice ordförande (M)

Patrik Linde (S)

Magnus Larsson (KD)

Erik Andersson (KP)

Heinz Guth (SD)

Ungdomsrepresentanter

Julius Ekelin, ordförande

Malva Sjöberg

Hugo Ekengren

Felicia Rassi

Alve Lycken

Simon Baljen Djurback

Liam Karlsson

Frida Harald

Aron Nyborg

Alicia Lagermyr

Lucas Blom

Nicky Andersson van der Niet

Charlie Melin

Max Leimar

Tjänstepersoner

Karin Celander, rektor Hulebäcksgymnasiet

Alexander Asp, fritidsledare/metodutvecklare (UKF)

Malin Fryknäs, verksamhetsutvecklare (UKF)

Extern deltagare

Jonas Andersson, driftschef IT-funktionen

Protokollet från ungdomsrådet den 6 december 2023 godkänns härmed av:

Julius Ekelin, ordförande

Per Vorberg, vice ordförande

Malin Fryknäs, sekreterare

Ungdomsrådet 2023

Ungdomsrådet är ett forum för överläggningar, samråd och utbyte av ömsesidig information mellan beslutsfattare i kommunen och företrädare för ungdomar i årskurs 7-9 samt gymnasiet.

Syftet med ungdomsrådet är att ungdomar i kommunen ska få större möjlighet att påverka frågor som rör barn och unga, samt att öka intresset för demokrati och politik.

Ungdomsrådet är också ett referensorgan i frågor som berör barn och unga inom såväl kommunstyrelsens som kommunens nämnders ansvarsområden

Utifrån rådets roll som referensorgan till kommunstyrelsen och nämnder är det viktigt att det så tidigt som möjligt ges tillfälle att inkomma med synpunkter på de frågor som rör rådets intresseområden.

Rådet har under 2023 fått tillfälle att yttra sig kring bland annat:

- Att ungdomsrådets instruktion bör uppdateras och vilka förändringar de önskar se i den nya instruktionen.
- Västtrafiks reseplanering och vidareutvecklingen av appen ToGo:
- Härryda kommuns tilläggsfrågor i enkäten LUPP (lokal uppföljning av ungdomspolitik). Där ungdomarna valde att lägga till en fråga kring alkohol, narkotika, doping, tobak, snus (ANDTS) och gruppsyck.
- Kommunens HBTQI-pris, då representanter ur rådet deltog i prisjuryn.

Rådet har under 2023 bland annat fått information om:

- Budgetprocessen i kommunen och politikernas mål och inriktningar för 2023.
- Aktuella frågor inom politiken, så som diskussionerna kring nytt tågspår, Västtrafiks linje 620 och uppförandet av nya bostäder.
- Hur slår de politiska besluten igenom i skolan. (Vem bestämmer vad.)
- Hur IT-funktionen arbetar med att stärka internetuppkopplingen på kommunens skolor.
- Arbetet med prövning av barnets bästa/barnkonsekvensanalys kopplat till ombyggnation av köket på Hulebäcksgymnasiet

Övrigt under 2023

Ungdomsrådets roll som referensorgan – barnrättsperspektiv

Under året har det inom ungdomsrådet diskuterats hur ungas frågor bättre kan lyftas genom rådet samt hur rådet kan användas som en mer aktiv remissinstans för politiken. Det vill säga hur politiken kan involvera rådet i kommunens beslut och planer. I dessa samtal har det även lyfts att politiker utifrån barnrättslagen behöver ta in ungas perspektiv i frågor som rör barn och unga. (Barnrättslagen säger att vid alla beslut kommuner fattar som rör barn, ska det i första hand beaktas vad som bedöms vara barns bästa. För att säkra vad som är barns bästa behöver barn och unga tillfrågas.)

En åtgärd som lyfts kopplat till detta är att ta fram ett årshjul som går i fas både med skolornas elevråd och det årshjul som finns i kommunen för de politiska beslutsprocesserna. En annan åtgärd är att se över rådets organisation och uppdrag genom att uppdatera rådets instruktion. Arbetet med att uppdatera instruktionen påbörjades under 2023 och sker i samverkan mellan ungdomsrådet och tjänstepersoner.

Psykisk ohälsa bland unga

Psykisk ohälsa bland unga har under 2023 fortsatt varit ett område för samtal inom ungdomsrådet. Ämnet har diskuterats i grupper på ordinarie möten med ungdomar, politiker och tjänstepersoner blandat och kommentarer och förslag på insatser har samlats in. Det har diskuterats om det är några specifika frågor ungdomsrådets ungdomar vill driva i frågan, och psykiska hälsokontroller har nämnts som en sådan. Politiken har också fått till sig vikten av att inte skära ner på resurser till de som arbetar med frågorna, samt att det är viktigt med utbildning till vuxna kring psykisk ohälsa bland unga. Området lyfts vidare av rådet bland annat genom diskussioner i en av ungdomarnas arbetsgrupper.

Arbetsgrupper

Vid höstterminens första förmöte beslutade de ungdomsrepresentanter som valts in i rådet för läsåret 2023-2024 att deras förmöten skulle förlängas en timma, och totalt omfatta tre timmar. Den tredje mötestimmen är frivillig, men har till syfte att möjliggöra för ungdomarna att tillsammans kunna fördjupa sig i sakfrågor i arbetsgrupper. Utöver en arbetsgrupp kring ämnet psykisk ohälsa, har följande områden diskuterats i dessa grupper under hösten 2023; marknadsföring, gemensamma aktiviteter för ungdomarna i rådet samt ungdomsrådets instruktion.

Dialog med Västtrafik

Utöver att Västtrafik besökt ungdomsrådet för samtal om app och reseplanering under 2023 har även en representant från rådet deltagit i en regionsövergripande ungdomsdialog med Västtrafik. Förslagen som togs fram inom dialogen presenterades sedan för politiker inom Västra Götalandsregionen.

Studiebesök till Stockholm

Den 4-5 april 2023 reste 19 ungdomar i ungdomsrådet tillsammans med tre

tjänstepersoner till Stockholm på studiebesök. Ungdomarna träffade där ungdomar i Botkyrka ungdomsfullmäktige och utbytte tankar och idéer. De deltog också på en rundvandring på riksdagen och hade samskapande aktiviteter inom gruppen.

Protokollen från rådet delges kommunstyrelsen och nämnder samt finns tillgängliga för verksamheterna i förvaltningen på kommunens hemsida (harryda.se/ungdomsradet).

Julius Ekelin, Ordförande i ungdomsrådet

Rådet för idéburna organisationers årsrapport 2023

Rådet för idéburna organisationer är ett organ för samråd och ömsesidig information mellan kommunen och företrädare för föreningar och idéburna organisationer i kommunen. Rådet är ett referensorgan i frågor som berör rådets intresseområden inom såväl kommunstyrelsens som socialnämndens och nämnden för utbildning, kultur och fritids ansvarsområde. Dialog mellan rådet och styrelse/nämnd breddar och fördjupar beslutsunderlag och skapar förståelse och förtroende.

Rådet har under 2023 fortsatt sitt arbete med att verka för ökade möjligheter att synliggöra och stärka de idéburna organisationernas roll som röstbärare, liksom deras möjligheter att utgöra en självständig och viktig aktör inom välfärdsutvecklingen.

Utifrån rådets roll som referensorgan och remissinstans till kommunstyrelsen, socialnämnden och nämnden för utbildning, kultur och fritid är det viktigt att det så tidigt det är möjligt ges tillfälle att inkomma med synpunkter på de frågor som rör rådets intresseområden.

Rådet har under 2023 bland annat fått information om:

- Kommunens priser och nomineringar
- Politisk organisation och årsplan
- Verksamhetsberättelser 2022
- Förutsättningar för budget
- Nämnden för utbildning kultur och fritid
- Landvetter södras föreningsverksamhet
- Bidragssystem
- Budget och prioriterade mål
- Passalen
-

Övrigt under 2023

Under 2023 har rådet bland annat verkat i form av en arbetsgrupp där de har utvärderat föreningsbidraget.

Rådet har som uppgift att två gånger per år anordna öppna möten med de idéburna organisationer som verkar inom kommunen.

Under de två öppna mötena den 20 april i Mölnlyckes kulturhus och den 9 oktober på Rävlandaskolan tog rådet upp följande punkter på agendan: Borås stads arbete med överenskommelse med civilsamhället, information om kommunens IOP (Idéburet offentligt partnerskap), information om Rbok: ny e-tjänst för lokalbokning och ekonomiskt stöd, kommunikation i föreningslivet, hållbar förening.

På samtliga sammanträden under 2023 har rådet fått information om ärenden som har behandlats på kommunstyrelsens, socialnämnden och nämnden för utbildning, kultur och fritids sammanträden som rör rådets intresseområden.

Protokollen från rådet för idéburna organisationer delges kommunstyrelsen och nämnden för utbildning och kultur samt finns tillgängliga för verksamheterna i förvaltningen på kommunens intranät, IDA.

Mölnlycke 2024-01-19

Håkan Eriksson,
Ordförande i rådet för idéburna organisationer

Jan Linde,
Vice ordförande i rådet för idéburna organisationer

Statistiska uppgifter per 2023-12-31

Omvärldsanalys

Folkmängd och befolkningsförändringar helåret 2023							
	Folk- mängd	Folk- ökning	Födda	Döda	In- flyttade	Ut- flyttade	Juste- ringar*)
Kommunen	39 875	113	360	242	2 479	2 492	8
Riket	10 551 707	30 151	100 051	94 385	94 514	73 434	3 405
Länet	1 767 016	8 360	17 427	15 702	46 152	40 038	521

Kommentar: Kommunens befolkning uppgick till 39 875 personer vid årsskiftet 2023/2024 enligt SCB. Under 2023 ökade folkmängden i kommunen med 113 personer; 2 479 personer flyttade in, 2 492 personer flyttade ut, 360 barn föddes och 242 personer avled.

Under samma period ökade folkmängden i både riket och länet med 30 151 respektive 8 360 personer.

*) Under begreppet "justeringar" redovisas eventuella födelser och dödsfall som inträffat före den aktuella redovisningsperioden men som har rapporterats under denna period samt eventuella rättelser av tidigare gjorda aviseringar.

Antal bostadslägenheter som påbörjats under januari - december 2023

Distrikt	Alla lägen- heter	Därav i	
		Småhus	Flerfamiljshus
Råda	54	14	40
Landvetter	13	13	
Härryda	4	4	
Björketorp	5	5	
Kommunen totalt	76	36	40

Kommentar: Antalet påbörjade bostadslägenheter i vår kommun under perioden januari - december uppgår till 76. Totalt 54 lägenheter har påbörjats i Råda distrikt, 13 i Landvetter distrikt och fem respektive fyra bostadslägenheter i distrikten Björketorp och Härryda.

Aktuella siffror från SCB

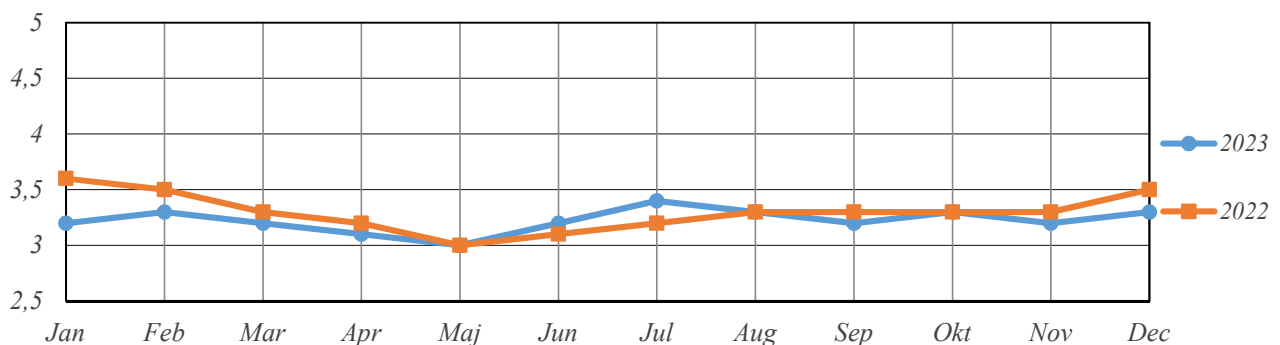
Konsumentpriser (%)	+4,4 December 2023 jämfört med december 2022
Producentpriser (%)	-7,7 December 2023 jämfört med december 2022
Detaljhandelns försäljningvolym (%)	-2,2 December 2023 jämfört med december 2022
Industrins produktionsvolym (%)	+0,5 December 2023 jämfört med december 2022
Industrins orderingång (%)	-6,9 December 2023 jämfört med december 2022

Kommentar: Producentpriser har minskat jämfört med december 2022 medan konsumentpriser steg med 4,4 procent under senaste tolv månaderna. Industrins produktionsvolym visar på en ökning med 0,5 procent jämfört med december månad förra året medan detaljhandelns försäljningvolym och industrins orderingång sjönk med 2,2 respektive 6,9 procent under december 2023 jämfört med december förra året.

Arbetslösa 16-65 år antal och procent	Kommunen 202312		Länet 202312		Riket 202312		Kommunen 202212		Länet 202212		Riket 202212	
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%
Öppen arbetslöshet	382	1,9	26381	2,9	178054	3,4	352	1,8	22747	2,7	155719	3,1
Inkl. personer i program med aktivitetsstöd	677	3,3	51990	5,8	349349	6,6	670	3,5	50316	5,9	335853	6,6
Arbetslösa 18-24 år antal och procent												
Öppen arbetslöshet	54	3	3211	3,4	21090	3,9	44	3	2654	3,3	17631	3,8
Inkl. personer i program med aktivitetsstöd	100	5,5	6264	6,6	41864	7,7	72	4,9	5571	6,9	38174	8,1
Därav långtidsarbetslösa	5		258		2197		5		372		2841	

Kommentar: Arbetslösheten bland befolkningen mellan 16 och 65 år i riket ligger under december månad på samma nivå som förra året. Jämfört med samma period året innan minskade arbetslösheten i båda länet och kommunen med 0,1 respektive 0,2 procentenheter. Ungdomsarbetslösheten i kommunen har ökat med 0,6 procentenheter jämfört med samma period året innan. Jämfört med samma period året innan minskade den i båda länet och riket med 0,3 respektive 0,4 procentenheter.

Arbetslösheten inkl. personer i program med aktivitetsstöd 16-65 år (% av arbetskraften i kommunen)

Arbetslösheten inkl. personer i program med aktivitetsstöd 18-24 år (% av arbetskraften i kommunen)

